

**UCHWAŁA NR IV/34/2019
RADY MIEJSKIEJ W MROCZY**

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie uchwalenia „Programu Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”.

Na podstawie art. art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2018r. poz.2137 ze zm.¹⁾) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2018r. poz.1030 ze zm.²⁾); **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Uchwała się „Program Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, w skład którego wchodzi:

1. „Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” – stanowiący Załącznik Nr 1 do w/w programu,
2. Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” – stanowiący Załącznik Nr 2 do w/w programu.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta i Gminy Mrocza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Mrocza.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mroczy

Jarosław Odrobiński

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r., poz.2244

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2018 r., poz.1490 i poz.1669

**Załącznik
do Uchwały Nr IV/34/2019
Rady Miejskiej w Mroczy
z dnia 25 stycznia 2019 r.**

**PROGRAM
PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ
DLA MIASTA I GMINY MROCZA
NA ROK 2019**

Mrocza, styczeń 2019 r.

SPIS TREŚCI

Spis treści.	1
Wstęp.	2
Rozdział 1: Podstawowe pojęcia związane z uzależnieniami.	3
Rozdział 2: Środki psychoaktywne i ich klasyfikacja.	5
Rozdział 3: Przyczyny uzależnień.	9
Rozdział 4: Profilaktyka i leczenie uzależnień.	10
Rozdział 5: Cele i zadania programu.	11
Rozdział 6: Ogólna ocena stanu zagrożenia.	13
Rozdział 6.1.: Ogólna ocena stanu zagrożenia.	13
Rozdział 6.2.: Diagnoza sytuacji w Gminie Mrocza.	14
Rozdział 6.3.: Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej.	19
Załącznik Nr 1: Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019.	30
Załącznik Nr 2: Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019.	34

WSTĘP

Podstawa prawna:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.)
- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.)

Uzależnienie, czyli toksykomania to nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji (syntetycznych lub naturalnych, mających szkodliwy wpływ na organizm i psychikę jednostki). W praktyce zaś określenie to używane jest w kilku znaczeniach. Wyróżniamy m.in.:

- 1) Uzależnienie fizjologiczne (fizyczne) to nabyta silna potrzeba stałego zażywania jakiejś substancji odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych (np. bóle, biegunki, uczucie zimna, wymioty, drżenia mięśni, bezsenność). Zaprzestanie jej zażywania (odstawienie) prowadzi do wystąpienia zespołu objawów, które określa się jako zespół abstynencyjny. W leczeniu uzależnienia fizjologicznego stosowana jest detoksykacja, czyli odtrucie. Zaliczamy np.: nikotynizm, alkoholizm, narkomanie, lekomanie itp.
- 2) Uzależnienie psychiczne (psychologiczne) to nabyta silna potrzeba stałego wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji, czynione jest to w celu uzyskania efektu natury emocjonalnej – dla przyjemności (powtórzenie poprzednio doznanych pod jego wpływem pożądanych przeżyć) lub uzyskania odprężenia, ulżenia w cierpieniu, złagodzenia złego samopoczucia, której niespełnienie jednak nie prowadzi do poważnych fizjologicznych następstw. Zaliczamy np.: hazard i gry komputerowe, telewizja, Internet, jedzenie, słodycze, kupowanie, praca, nadmierna dbałość o tężyznę fizyczną.
- 3) Uzależnienie społeczne (socjologiczne) wiąże się z zażywaniem środków toksycznych pod wpływem panującej mody lub w grupie ludzi podobnych do siebie, w kręgach młodzieży z tzw. subkultur. Istotą zjawiska jest bardzo silne uzależnienie od grupy, co pociąga za sobą bezwzględne respektowanie panujących w niej zasad i obyczajów. Ponadto osoba uzależniona, w miarę pogłębiania się choroby rezygnuje z ważnych dla siebie wcześniej aktywności, wypada z ról społecznych (utrata pracy, usunięcie ze szkoły, konflikty w rodzinie, zanik zainteresowań, zawężenie kontaktów do grupy narkomańskiej). Następuje najczęściej coraz większa kryminalizacja środowiska, w którym obraca się uzależniony.

Gdy uzależnienie jest słabe lub jest w początkowym stadium to zazwyczaj nie wywołuje groźnych skutków. Doświadczenie społeczne ostrzega jednak nas, że uzależnienie może się pogłębić i spowodować niebezpieczne krótkotrwałe lub długofalowe konsekwencje. Szkody mogą mieć charakter osobisty: zdrowotny, psychiczny, charakterologiczny lub społeczny: odrzucenie, naruszenie spokoju, czy także działania przestępcze. Ludzkość podejmowała w swej historii różnorodne wysiłki mające na celu wyzwolenie się od wielu uzależnień. W miarę oswojania się z różnymi czynnikami uzależniającymi ludzie zmieniają swoją reakcję na nie. Część jest w pełni legalna, inne są ograniczane ekonomicznie poprzez wysoką akcyzę lub inne podatki, pozostałe są zabronione.

Osoba uzależniona od jakiejś jednej substancji, nie zdając sobie z tego sprawy, ma również obniżoną tolerancję na inne środki psychoaktywne. Dlatego tak wielu narkomanów opuszczających ośrodki rehabilitacyjne, po jakimś czasie zostaje alkoholikami. To bardzo prosty mechanizm zwany teorią zastępstwa. Należy też pamiętać o tym, że ta zależność działa też w drugą stronę. Alkoholicy leczący się z nałogu są o wiele bardziej podatni na inne nałogi niż osoby nigdy od niczego nieuzależnione. Sporo narkomanów podejmujących leczenie wyznaje w czasie terapii, że przed sięgnięciem np. po heroinę, wiele lat nadużywali alkoholu.

Rozdział 1

Podstawowe pojęcia związane z uzależnieniami

Alkoholizm - Choroba alkoholowa", "Uzależnienie od alkoholu", "Alkoholizm" - jest to okresowe picie alkoholu w celu doznawania jego działania psychicznego, a czasem także dla uniknięcia złego samopoczucia, wynikające z jego odstawienia. Istotą tej choroby jest więc psychiczne i fizyczne uzależnienie od środka narkotycznego jakim jest alkohol. Uzależnienie psychiczne polega na potrzebie picia alkoholu dla poprawy samopoczucia. Uzależnienie fizyczne objawia się wzrostem tolerancji na alkohol, utratą kontroli nad wypijanym alkoholem (niemożność przerwania picia w z góry zaplanowanym momencie) i występującym Alkoholowym Zespołem Abstynencyjnym po odstawieniu alkoholu.

Toksykomania - to stan okresowej lub przewlekłej intoksykacji przynoszącej jednostce i społeczeństwu szkodę, wywołany powtarzającym się zażywaniem środka odurzającego pobudzającego / naturalnego lub syntetycznego. Określenie toksykomanii zostało ustalone przez Komisję Ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia w 1950 roku. Słowo toksykomania pochodzi od greckiego słowa "toksikón" oznaczającego tego, który należy do łuku. Powyższe pojęcie oznacza truciznę umieszczoną w grocie strzały. Znana jest też definicja toksykomanii jako stan zatrucia organizmu wywołany przez stałe przyjmowanie narkotyku lub środków o szkodliwym działaniu na ustrój.

W obrębie toksykomanii charakterystycznej jako skłonności do nadużywania różnych substancji mających określony wpływ na psychikę człowieka można wyróżnić narkomanię, która obejmuje:

- nadużywanie klasycznych środków odurzających/marihuana, heroina, kokaina itp.,
- nadużywanie syntetycznych leków przeciwbólowych/encodal,
- uzależnienie od substancji chemicznych/klej, rozpuszczalnik,
- lekomanię, która obejmuje:
 - uzależnienie od pochodnych kwasu barbituranowego,
 - uzależnienie od leków uspokajających i nasennych,
 - uzależnienie od amin cuchnących/psychodryna/,
 - fenocetynomię/np. tabletki od bólu głowy,
 - uzależnienie od leków przeciwgorączkowych,
 - skłonności do nadużywania używek.

Ostatnia wymieniona forma toksykologii obejmuje swym zakresem nadużywanie alkoholu, tytoniu i innych szkodliwych dla organizmu używek.

Narkomania - słowo to pochodzi z języka greckiego i oznacza "narke" - odurzenie oraz "mania" - szaleństwo. Najbardziej powszechną definicją narkomanii jest ta, którą opracował w 1957 roku Komitet Światowej Organizacji Zdrowia ONZ. W świetle tej definicji narkomania to stan zatrucia okresowego lub chronicznego spowodowany powtarzającym się przyjmowaniem narkotyków w postaci naturalnej lub syntetycznej.

Często występującym terminem jest także LEKOMANIA rozumiana jako skłonność do niepohamowanego, niekontrolowanego nadużywania leków, prowadzi do wytworzenia zależności psychicznej lub fizycznej, bądź obu razem do środków terapeutycznych w wyniku systematycznego lub okresowego ich przyjmowania. Zgodnie z zaleceniami Komitetu Ekspertów ds. zależności lekowej, istniejącego przy Światowej Organizacji Zdrowia używać należy trzech terminów, które określają jednocześnie etapy prowadzące do lekomanii:

- używanie leków - przyjmowanie preparatów medycznych niezgodnie z ich przeznaczeniem lub przyjmowanie bez zaleceń lekarza;
- nadużywanie leków - gdzie pojawia się już zależność psychiczna od używanego środka;
- lekozależność - gdzie obok zależności psychicznej pojawia się zależność fizyczna.

Środek odurzający - substancja naturalna lub syntetyczna działająca na centralny układ nerwowy i wywołująca w nim okresowe zmiany. Bardziej szczegółową definicję znaleźć można w opracowaniu A. Latki i W. Gąsiorowskiego "Narkotyki -podstawowe rodzaje i opis" gdzie środek odurzający określany jest jako: każda substancja, która obniżając lub podwyższając pobudliwość ośrodkowego układu nerwowego, wywołuje przymus stałego jej przyjmowania, zależność fizyczną i psychiczną od działania środka oraz powoduje szkodliwe następstwa dla zdrowia fizycznego i psychicznego.

Narkotyk - to środek odurzający pochodzenia roślinnego lub syntetycznego powodujący w zależności od dawki uspokojenie, zniesienie bólu, odurzenie, euforię lub sen lub według definicji spotykanych w innych opracowaniach: substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, która przyjęta przez żywą istotę, degeneruje jedną lub kilka czynności jej organizmu. Częściej i chętniej używanym określeniem pełniej oddającym istotę problemu jest "środek odurzający", choćby, dlatego, że nie każda substancja posiadająca cechy podane w pierwszej części definicji jest narkotykiem np. alkohol.

Środek psychotropowy - oznacza każdą substancję pochodzenia naturalnego, bądź syntetycznego, działającą na ośrodkowy układ nerwowy, umieszczoną w wykazie środków odurzających a także w wykazie środków psychotropowych ustalonych przez Ministra Zdrowia.

Nałóg - według Komisji Ekspertów przy Światowej Organizacji Zdrowia, odnosi się w swym określeniu do definicji toksykologii. Stan ten charakteryzuje się:

- przymusem używania danego środka,
- występowaniem uzależnienia fizycznego i psychicznego,
- szkodliwym wpływem na jednostkę i otoczenie.

Nawyk - w węższym znaczeniu stan ten charakteryzuje się:

- pragnieniem, czasem bardzo silnym, ale nie przymusem używania danego środka,
- ograniczoną tendencją do zwiększenia dawki,
- ograniczonym uzależnieniem psychicznym przy jednoczesnym braku uzależnienia fizycznego od objawów abstynencyjnych,
- szkodliwym wpływem na daną osobę, ale bez negatywnych następstw społecznych, a i Opieki Społecznej.

Uzależnienie, czyli toksykomania to nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji (syntetycznych lub naturalnych, mających szkodliwy wpływ na organizm i psychikę jednostki). W praktyce zaś określenie to używane jest w kilku znaczeniach. Wyróżniamy m.in.:

Uzależnienie fizjologiczne (fizyczne) to nabyta silna potrzeba stałego zażywania jakiejś substancji odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych (np. bóle, biegunki, uczucie zimna, wymioty, drżenia mięśni, bezsenność). Zaprzestanie jej zażywania (odstawienie) prowadzi do wystąpienia zespołu objawów, które określa się jako zespół abstynencyjny. W leczeniu uzależnienia fizjologicznego stosowana jest detoksykacja, czyli odtrucie. Zaliczamy np.: niktynizm, alkoholizm, narkomanie, lekomanie itp.

Uzależnienie psychiczne (psychologiczne) to nabyta silna potrzeba stałego wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji, czynione jest to w celu uzyskania efektu natury emocjonalnej – dla przyjemności (powtórzenie poprzednio doznanych pod jego wpływem pożądanych przeżyć) lub uzyskania odprężenia, ulżenia w cierpieniu, złagodzenia złego samopoczucia, której niespełnienie jednak nie prowadzi do poważnych fizjologicznych następstw. Zaliczamy np.: hazard i gry komputerowe, telewizja, Internet, jedzenie, słodycze, kupowanie, praca, nadmierna dbałość o tężyznę fizyczną.

Uzależnienie społeczne (socjologiczne) wiąże się z zażywaniem środków toksycznych pod wpływem panującej mody lub w grupie ludzi podobnych do siebie, w kręgach młodzieży z tzw. subkultur. Istotą zjawiska jest bardzo silne uzależnienie od grupy, co pociąga za sobą bezwzględne respektowanie panujących w niej zasad i obyczajów. Ponadto osoba uzależniona, w miarę pogłębiania się choroby rezygnuje z ważnych dla siebie wcześniej aktywności, wypada z ról społecznych (utrata pracy, usunięcie ze szkoły, konflikty w rodzinie, zanik zainteresowań, zawężenie kontaktów do grupy narkomańskiej). Następuje najczęściej coraz większa kryminalizacja środowiska, w którym obraca się uzależniony.

Gdy uzależnienie jest słabe lub jest w początkowym stadium to zazwyczaj nie wywołuje groźnych skutków. Doświadczenie społeczne ostrzega jednak nas, że uzależnienie może się pogłębić i spowodować niebezpieczne krótkotrwałe lub długofalowe konsekwencje. Szkody mogą mieć charakter osobisty: zdrowotny, psychiczny, charakterologiczny lub społeczny: odrzucenie, naruszanie spokoju, czy także działania przestępcze. Ludzkość podejmowała w swej historii różnorodne wysiłki mające na celu wyzwolenie się od wielu uzależnień. W miarę oswojania się z różnymi czynnikami uzależniającymi ludzie zmieniają swoją reakcję na nie. Część jest w pełni legalna, inne są ograniczane ekonomicznie poprzez wysoką akcyzę lub inne podatki, pozostałe są zabronione.

Osoba uzależniona od jakiejś jednej substancji, nie zdając sobie z tego sprawy, ma również obniżoną tolerancję na inne środki psychoaktywne. Dlatego tak wielu narkomanów opuszczających ośrodki rehabilitacyjne, po jakimś czasie zostaje alkoholikami. To bardzo prosty mechanizm zwany teorią zastępstwa. Należy też pamiętać o tym, że ta zależność działa też w drugą stronę. Alkoholicy leczący się z nałogu są o wiele bardziej podatni na inne nałogi niż osoby nigdy od niczego nieuzależnione. Sporo narkomanów podejmujących leczenie wyznaje w czasie terapii, że przed sięgnięciem np. po heroinę, wiele lat nadużywali alkoholu.

Rozdział 2

Środki psychoaktywne i ich klasyfikacja

Środki psychoaktywne podzielono na grupy:

- alkaloidy,
- narkotyki i alkohol,
- leki psychotropowe.

Ich wspólną cechą jest to, że zmniejszają lęklivość i napięcie, poprawiają nastrój, dają uspokojenie, relaks, senność. Zarazem środki te zakłócają koordynację ruchową i zmieniają świadomość. Wymienione środki pobudzają aktywność, przedłużają okresy czuwania, przyspieszają procesy myślenia i mowę, zmniejszają apetyt. Równocześnie powodują wzrost niepokoju i aktywności ruchowej, rozdrażnienie i agresywność. Wywołują także zmiany w spostrzeganiu oraz zmianę odbioru rzeczywistości. Niedojrzałość emocjonalna, trudności osobiste i rodzinne tkwią u podłoża wszystkich środków psychoaktywnych, lecz znacznie częściej dotyczy to środków o właściwościach halucynogennych, które działają pobudzająco, wzmagają koncentrację i zdolność spostrzegania. Dla niektórych osób środki halucynogenne są pociągające ze względu na swe właściwości zmieniające rzeczywistość. Uzależnienie od środka psychoaktywnego przejawia się zmianą tolerancji. W celu uzyskania takiego samego efektu działania środka trzeba zażywać coraz większe dawki. Po przerwaniu przyjmowania lub zmniejszeniu ilości środka w organizmie osoby uzależnionej pojawiają się różne dolegliwości, dochodzi do zmian oraz uszkodzeń narządów i układów.

Leki psychotropowe - grupa różnorodnych leków, które działają leczniczo na zaburzone funkcje psychiczne. Do leków psychotropowych zaliczamy:

- Leki psycholeptyczne: przeciwpsychotyczne, leki anksjolityczne, leki normotymiczne, leki nasenne i leki uspokajające.
- Leki psychoanaleptyczne: leki przeciwdepresyjne, leki psychostymulujące, leki nootropowe.
- Leki przeciwparkinsonowskie: leki przeciwparkinsonowskie

Pokrewne lekom psychotropowym są substancje zaburzające funkcje psychiczne, tzw. substancje psychozomimetyczne, zwane inaczej środkami halucynogennymi (potocznie halucynogeny).

Leki nasenne i uspokajające

Do oznak zażycia możemy zaliczyć: uspokojenie, słabo lub wyraźnie zaznaczone; lekka euforia; zamazana mowa; niepewny chód; zawroty głowy. Wśród objawów występujących po zażywaniu dostrzegamy: stan uspokojenia, odprężenie, upośledzenie zapamiętywania, przymglenie świadomości, zamazane lub podwójne widzenie, utrata koordynacji ruchowej, nudności, zaparcie, suchość w ustach, samopoczucie jak w kacu. U niektórych osób może wystąpić podniecenie i euforia, u innych - wrogość, lęk i depresja. Zaburzenia toku myślenia, utrudnione zapamiętywanie i ocena sytuacji, zaburzona orientacja, osłabienie napięcia mięśniowego, niepokój w ciągu dnia, uogólniony niepokój, depresja, trudności ze snem i skargi na stałe zmęczenie - to także objawy częstego zażywania leków nasennych i pobudzających. Jeśli nastąpi przedawkowanie u pacjenta dostrzega się: powolny, płytki i nieregularny oddech, zwężone źrenice na przemian z nieruchomymi i rozszerzonymi, obniżona temperatura ciała, bardzo niski ciśnienie krwi, słabo wyczuwalny puls, śpiączka, śmierć. Kiedy leki te zostaną odstawione w ramach kuracji abstynencyjnej zauważamy: koszmary nocne, bezsenność, reakcje paniczne, drżenie, depresja, huśtawka nastrojów, nadwrażliwość na światło i dźwięk, drażliwość, utrata łaknienia i spadek ciężaru ciała.

Halucynogeny

Halucynogeny natomiast zdają się służyć tylko temu jednemu celowi - chęci przeżycia odmiennego stanu świadomości, w którym rzeczywistość podlega groteskowej deformacji. Halucynogeny zaburzają bezpośrednio czynności mózgu. Wprawdzie oznaki użycia są widoczne, jednak wiadomo, że główne efekty polegają na przekazywaniu przez zmysły ubarwionego, a zniekształconego obrazu świata, na spowolnionym upływie czasu i odbiorze najwykleszych obiektów jako wyjątkowych i pełnych znaczenia. Efekty te są fachowo określane jako pseudohalucynacje - jak gdyby kontra nazwie tych środków - bowiem ich użytkownicy zdają sobie sprawę z nierealności przeżywanego wizji. Specyficzność działania halucynogenów na tle innych środków polega na tym, że efekty mogą być różne po każdym przyjęciu środka, a nie tylko w zależności od osoby i dawki. „Zła podróż”, której towarzyszą urojenia o przerażających treściach, może niespodziewanie pojawić się zamiast oczekiwanego przyjemnego odurzenia. Halucynogenów nie uważa się za środki silnie uzależniające fizycznie.

Trzy podstawowe rodzaje narkotyków:

Narkotyki możemy podzielić z uwagi na pochodzenie:

- substancje naturalne
- substancje półsyntetyczne
- substancje syntetyczne

- według kwalifikacji nomenklaturowej (a w tym od rodzaju powodowanego uzależnienia: fizycznego, psychicznego i fizycznego i psychicznego)

1) **Substancje działające opóźniająco na ośrodkowy układ nerwowy:**

Do podstawowych i powszechnie znanych należą: opium, morfina i heroina. Są to ogólnie znane środki pochodzenia naturalnego i półsyntetycznego przetworzenia maku oraz syntetyki z morfiny – barbiturany, leki uspokajające i hipnotyczne.

- OPIUM – wysuszony sok mleczny niedojrzałych makówek maku lekarskiego; zawiera około 25 alkaloidów m.in. morfinę, narkotyne i kodeinę; środek przeciwbólowy i uspokajający; częste zażywanie opium prowadzi do narkomanii.
- MORFINA – alkaloid otrzymany z makówek i łodyg maku, główny składnik opium; farmakologicznie środek przeciwbólowy i uspakajający; jest narkotykiem (częste stosowanie prowadzi do morfinizmu). Morfinista – człowiek nałogowo używający morfiny. Morfinizm – rodzaj narkomanii; nałogowe używanie morfiny; prowadzi do zmian osobowości, spadku sił fizycznych, podatności na zachorowanie
- NARKOTYNA – alkaloid występujący w opium, nie ma właściwości narkotycznych, działa na mięśnie gładkie hamując ich skurcze
- KODEINA - alkaloid występujący w soku mlecznym maku; metylowa pochodna morfiny; środek przeciw kaszlowy, działa także łagodnie uspokajająco i znieczulająco
- HEROINA – farmakologiczny narkotyk; pochodna morfiny; działa przeciwbólowo i narkotycznie 6-cio, 7-mio krotnie silniej od morfiny. Heroinomania – rodzaj narkomanii; nałogowe używanie heroiny
- BARBITURANY – pochodne kwasu barbiturowego; w lecznictwie stosowanie jako środki nasenne np. Weronal, Dial, Fanodorm, Luminal; mieszaniny wielu barbituranów ze środkami przeciwbólowymi (głównie z Piramidonem) mają silne działanie przeciwbólowe a osłabione lub zniesione nasenne.
- BARBITURANOWY KWAS – (malonylomo mocznik) związek organiczny, pochodna pirymidyny; ciało stałe pochodne – barbiturany, stosuje się m.in. jako środki nasenne.

Co powodują leki uspokajające i hipnotyczne?

Szerokie zastosowanie w medycynie leków uspokajających i hipnotycznych ma na celu uśmierzanie bólu i wprowadzenie spokoju i harmonii organizmu w przypadkach medycznie uzasadnionych. Ponadto są znacznie mniej szkodliwe i toksyczne w swym oddziaływaniu na organizm niż pochodne kwasu barbiturowego. Także i te środki znalazły swoje miejsce na rynku narkotycznym. Najczęściej spotykane to Elenium i Librum, Diazepam i są znane jako Valium, Relenium, Nitrozepam, Oksozepam.

2) **Substancje pobudzające ośrodkowy układ nerwowy**

Ta grupa środków została podzielona w następujący sposób:

- LISCIE KRZEWU KOKAINOWEGO I KOKAINĘ - 0,5 do 1 % wagi liści koki to kokaina, która jest ich podstawowym alkaloidem. Krzewy kokainowe występują głównie w Peru, Chile, Boliwii i Kolumbii. Większość produktów otrzymywanych z koki: liście, pasta, kokaina, crack są silnymi środkami oddziałującymi na centralny system nerwowy, pobudzającymi oraz silnie uzależniającymi. Kokainą określa się produkt finalny otrzymany z przetworzonych liści krzewu kokainowego i jest ona podstawowym alkaloidem znajdującym się w liściach koki. Można ją uzyskać w wyniku ekstrakcji chemicznej. Kokaina białym, krystalicznym, puszystym proszkiem, który ze względu na wygląd bywa nazywany śniegiem. Najczęściej kokainę zażywa się przez inhalację nosową nazywaną "sniffing", które wywołuje natychmiast stan silnej euforii, trwający około 20 minut. Wprowadzana może też być poprzez wstrzyknięcie czasem z domieszką heroiny. Kokaina wywiera silne działanie pobudzające, wywołując objaw upojenia ze stanem dobrego samopoczucia. Eliminuje czasowo zmęczenie i przyczynia się do lepszej koncentracji umysłowej. W krótkim czasie powoduje zakłócanie pracy systemu nerwowego, niespokojne zachowanie, wzrost temperatury ciała, nadciśnienie. Silnie uzależniony narkoman kokainowy narażony jest na stany konwulsyjne z ustaniem prac płuc i serca. Osoby uzależnione oczekują od narkotyku poprawy nastroju, podniecenia oraz zwiększonej sprawności psychicznej i fizycznej. Kiedy odczucia te zaczynają zanikać, pojawiają się inne - odpowiednio "niskie" które są tak różne od poprzednich, że zażywający narkotyk ma bardzo silną motywację, do powtórzenia dawki celem przywrócenia stanu euforii. Osoby próbujące zaprzestać zażywania kokainy często popadają w depresję, z której może je wydobyć jedynie narkotyk.
- CRACK - to odmiana kokainy. Nazwa pochodzi stąd, iż często w czasie palenia substancji słyszalny jest dźwięk podobny do trzasku, pęknięcia (ang. crack). Występuje pod postacią kamyków koloru beżowego, brązowego i białego. W odróżnieniu do czystej kokainy crack nie jest rozpuszczalny w wodzie, a więc nie daje się wstrzyknąć. Pali się go w specjalnej fajce. W czasie inhalacji jest szybko absorbowany przez organizm i już po około 6-7 sekundach dostaje się do krwioobiegu i zaczyna oddziaływać na centralny układ nerwowy. Jego działanie jest krótkie i w związku z tym musi być często palony. Użytkownik odczuwa nagle intensywne pobudzenie wyrażające się w podnieceniu euforycznym, które może trwać ponad 5 minut, po czym następuje uczucie wielkiej mocy połączone

- z pożądaniem seksualnym i halucynacjami. Dłuższe zażywanie cracku zakłóca system oddechowy, powoduje utratę wagi ciała i ataki paranoidalne. Jego nadużywanie prowadzi do uzależnienia psychicznego i fizycznego, a przedawkowanie powoduje śmierć. Crack jest bardzo popularną formą kokainy i to z wielu powodów. Można go palić zamiast wachać, co powoduje, że jest o wiele szybciej wchłaniany i szybciej działa na organizm. Narkotyk ten jest również łatwo ukryć i przewieźć, a także jest relatywnie tańszy od innych odmian kokainy. Pasta z koki - jest produktem pośrednim w procesie przerobu liści koki na kokainę. O ile zawartość kokainy w liściach jest stosunkowo niska (od 0,5 do 1 % ich wagi), o tyle pasta może zawierać aż 90-procentowy koncentrat kokainowy, chociaż zwykle ma on niższe, 40-50-procentowe stężenie (produkty z koki - patrz zdjęcia 3 i 1
- KHAT – jest to roślina o systemtycznej nazwie Catha Edulis popularnie zwana khat. Liście khata od wielu wieków używano do obrzędów rytualnych. Są one żute, a suszone mogą być dodatkiem do herbaty. Pobudza on układ nerwowy, daje energię, ale bardzo szybko uzależnia psychicznie. Działanie jego można porównać do działania amfetaminy. Przedawkowanie wywołuje dramatyczne reakcje przewodu pokarmowego oraz takie objawy jak przy zatruciu alkoholem. Może także dawać zaburzenia psychiczne. W Polsce jest mniej popularny z uwagi na szybkie psucie się liści i rozpad alkaloidów dających odurzenie.
 - AMFETAMINY - spośród wszystkich narkotyków, daje najcięższe powikłania zarówno fizyczne jak i psychiczne. Amfetamina jest silnym środkiem pobudzającym i utrzymującym cały organizm w stanie czuwania. W latach 20stych i 30stych stosowano ją jako lek w narkolepsji, próbowano również leczyć nimi depresję, ale ponieważ dawały bezsenność, zrezygnowano z tego zamiaru. Amfetamina może być przyjmowana w różnych formułach - w pigułkach i kapsułkach różnej wielkości. Bywa w postaci płynu. Często występuje też jako biały lub beżowy proszek. Może być brana doustnie lub wdychana w czasie inhalacji. Można ją również przyjmować dożylnie. Czasem jest sprzedawana czysta, ale w sprzedaży detalicznej często łączona jest z glukozą lub laktozą. Na efekty trzeba czekać do pół godziny i utrzymują się one 12 godzin. Amfetamina bywa często łączona z innymi narkotykami - z heroiną albo z barbituranami i benzodiazepinami., które dają "zwolnienie" po "przyśpieszeniu" uzyskanym "dzięki" amfetaminie.
 - RÓŻNE SUBSTANCJE I LEKI PSYCHOTROPOWE – przemysł farmakologiczny produkuje dość liczne środki psychotropowe dla potrzeb medycyny na bazie amfetaminy. Jak i w innych, tak i w tym przypadku, znalazły one swoje miejsce nie tylko w zastosowaniu medycznym. Ze względu na ścisłą kontrolę sprzedaży, dla zaspokojenia potrzeb różnych grup narkotycznych, wytwarzane są w sposób nielegalny np.: Ecstasy (substancja aktywna; 3,4-metylenodioksymetamfetamina - MDMA) jest syntetycznym analogiem amfetaminy i meskaliny z jednej strony wykazuje działanie stymulujące układ nerwowy (podobnie jak amfetamina), z drugiej posiada właściwości psychodeliczne (podobnie jak meskalina). Często nazwa ecstasy używana jest także w szerszym znaczeniu: w stosunku do innych analogów metamfetaminy o podobnym, jednocześnie stymulującym i halucynogennym działaniu (MDA, BDB czy MBDB). FORMY WYSTĘPOWANIA I SPOSOBY: Dawka ekstazy, wynosząca zazwyczaj od 75 do 200 mg i zażywana doustnie zaczyna działać po ok. 40 minutach. Po następnych 30 minutach następuje nasilenie. Działanie ustępuje po kilku godzinach (4-6) od momentu zażycia. Najczęściej spotykanymi postaciami nielegalnej sprzedaży ekstazy są tabletki i kapsułki. Różnych kolorów i kształtów tabletki wyróżniają się wytłoczonymi wizerunkami i znakami (np. ptak, kot, sierp i młot, itp.) lub napisami. Mogą one zawierać również pewne ilości innych narkotyków, najczęściej amfetaminy.

3) Substancje powodujące wywołanie zaburzeń ośrodkowego układu nerwowego

Substancje określone jako halucynogenne lub psychodesleptyczne oddziałują zakłócająco na działanie centralnego układu nerwowego. U zażywających wywołuje zmiany percepcji czasoprzestrzennej i wizualnej. Do klasycznego podziału tych substancji na:

- KONOPIE INDYJSKIE - pochodzi z Azji Środkowej. To jedna z najstarszych roślin narkotycznych. Ma ponad 350 nazw. Konopie indyjskie to rośliny jednoroczne, odporne na mróz - bardzo łatwo przystosowują do różnych warunków. W zależności od klimatu i podłoża, na którym rosną, zmieniają ilość występującego w nich psychoaktywnego czynnika uzależniającego - Delta 9 THC. Uprawa konopi indyjskich możliwa jest w różnych strefach geograficznych, a także w warunkach sztucznych. Z konopi indyjskich otrzymuje się właśnie marihuanę. Są to liście i szczytowe części kwiatowo - owoconośne, które po posiekaniu i wysuszeniu mają postać tytoniu lub herbaty. "Trawa" lub żargonowo "maryśka" zawiera od 1% do 5% THC. Miesza się ją z tytoniem, aby otrzymać ręcznie skręcone papierosy o charakterystycznym wyglądzie, tzw. "jointy". Ze względu na znaczną objętość "trawy" jest coraz mniej interesująca dla handlarzy. Innym produktem jest haszysz - zagęszczona żywica uzyskiwana z liści, którą pali się także w postaci "jointów" lub specjalnych fajkach. Efekty palenia konopi indyjskich mogą być odczuwalne już po kilkunastu minutach i utrzymują się nawet kilka godzin.

- LSD-25 - to dietyloamid kwasu lizergowego. Głównym przedstawicielem jest słynne LSD25. Występuje w formie krystalicznej bądź w postaci bezbarwnej cieczy, której obecność łatwo ukryć nasycając ją dowolny nośnik. Stosowany jest doustnie, choć bywa też wstrzykiwany lub palony w mieszance z tytoniem. Bardzo często "odlot" po zażyciu tego narkotyku ograniczony jest do drobnych zmian percepcji, okazuje się przede wszystkim przeżyciem przerażającym. Ten rodzaj narkotyku zalicza się do "schizofrenicznych".
- MESKALINA jest podstawowym alkaloidem psychotropowym występującym w kaktusie peyote. Stanowi ona do 30% wszystkich alkaloidów obecnych w tej roślinie. Jej zawartość w kaktusie waha się od 0,5 do 1,5%. Meskalina jest typową substancją halucynogenną, dwu-, trzykrotnie słabszą niż LSD. Zażywa się ją doustnie, pali bądź wstrzykuje. Nie odnotowano tolerancji lub uzależnienia fizycznego (patrz zdjęcie nr 4). MDA jest syntetycznym lub półsyntetycznym narkotykiem. Wywołuje skutki podobne do tych, jakie wywiera meskalina łącznie z amfetaminą. MDA ma właściwości toksyczne, a nawet może spowodować śmierć. Nie odnotowano, iż następstwem stosowania tego środka jest tolerancja lub uzależnienie fizyczne.
- PSYLOCYBINA jest aktywnym składnikiem grzyba Psilocybe. Ma postać białej krystalicznej substancji. Jej moc można określić jako pośrednią między siłą meskaliny a LSD. Jest najgwałtowniej działającym halucynogenem; reakcja następuje po około 15 minutach od chwili spożycia. Największe natężenie doznań występuje po 90 minutach. Skutkuje od 5 do 6 godzin. Nie odnotowano tolerancji ani fizycznego uzależnienia od tej substancji. Psilocybe jest najważniejszym spośród grzybów halucynogennych, ponieważ jest gatunkiem kosmopolitycznym. Osiemdziesiąt z ponad 140 znanych odmian tych grzybów zawiera substancje psychotropowe. Żyją w glebach oraz na różnych substratach organicznych typu: próchnica, torf, butwiejące drewno, kępy mchu, nawóz. Psilocybe semilanceata, czyli tzw. czapka wolności, jest najbardziej rozpowszechnionym grzybem zawierającym składniki psychoaktywne. Rośnie m. in. na terenach byłego Związku Radzieckiego i w Australii.

W ostatnim okresie doszły kleje, rozpuszczalniki i aerozole, (które jako środki odurzające uzyskały szczególne popularność zwłaszcza w kręgach nieletnich narkomanów, a które z racji zażywania zostały określone mianem środków wziewnych), a także dopalacze.

Dopalacze to produkty zawierające substancje psychoaktywne, które nie zostały dodane do listy zabronionych. Legalne dopalacze mają podobne działanie do substancji nielegalnych i mogą powodować równie tragiczne skutki. Pomimo tego, ludzie nadal po nie sięgają i nadal pojawiają się nowe dopalacze. Większość dopalaczy zawiera substancję silnie stymulującą, która obciąża układ krążenia, powodując przyspieszenie rytmu serca i podwyższenie ciśnienia krwi. Dlatego długotrwałe stosowanie dopalaczy może powodować uszkodzenie serca i naczyń krwionośnych, problemy z oddychaniem, śpiączkę, a nawet śmierć. Dopapalacze zawierają substancje wyprodukowane chemicznie lub otrzymane naturalnie (substancje roślinne). Wywołują one euforię u człowieka i dodają energii.

Wpływ dopalaczy na zdrowie:

Dopalacze mają negatywny wpływ na zdrowie zarówno psychiczne, jak i fizyczne. Substancje te wpływają na zmiany w mózgu oraz zmiany w jego funkcjonowaniu. Powodują zniekształcenie otaczającej rzeczywistości, tzw. halucynacje – osoba zażywająca widzi i słyszy coś, co tak naprawdę nie istnieje. Mogą powodować delirium – stan dezorientacji, w którym osoba traci kontakt z rzeczywistością, odczuwa irracjonalny strach, lęk, złość oraz mówi rzeczy, które nie mają sensu dla osoby słuchającej. Delirium może się pojawić nawet po pierwszym zażyciu dopalacza.

Skutki uboczne dopalaczy:

Nudności – to dość częsty efekt używania dopalaczy, szczególnie jeśli osoba korzystająca z tej używki, łączyła ją z innymi narkotykami lub alkoholem.

Mdłości – mijają w momencie, kiedy organizm oczyści się z substancji. Nie można jednoznacznie określić, kiedy ciało całkowicie usunie resztki dopalacza z organizmu, gdyż zależy to od składu używki, a ta bardzo się różni. Dodatkowo, handlujący ciągle zmieniają skład chemiczny substancji, by skutecznie ominąć obowiązujące zakazy dot. substancji szkodliwych. Najczęściej osoby korzystające z używek nie wiedzą, jaki dokładnie jest skład substancji.

Odwodnienie – używanie dopalaczy powoduje, że organy organizmu zużywają więcej energii niż normalnie, co powoduje większe pocenie i wzrost temperatury ciała. Jeśli osoba zażywająca środki nie uzupełni ilości płynów w organizmie może dojść do niebezpiecznego przegrzania.

Dopalacze są dużym problemem w naszym społeczeństwie. Pomimo tego, iż powszechnie mówi się, że są one bardzo niebezpieczne, wielu młodych ludzi dalej po nie sięga.

Rozdział 3

Przyczyny uzależnień

Całkowita identyfikacja przyczyn uzależnień jest trudna. Uzależnienie nie jest zjawiskiem samym w sobie. Posiada szereg uwarunkowań o różnym charakterze od przyczyn zewnętrznych, środowiskowych do motywów psychologicznych włącznie.

Motywacje osób biorących środki odurzające są złożone, można je podzielić na dwie grupy:

- a) pierwotne - pierwsze sięgnięcie po narkotyki to:
 - ciekawość,
 - wpływ kolegów,
 - chęć doznania przyjemności,
 - próba rozwiązania problemów i życiowych trudności,
 - próba uzyskania lepszego samopoczucia,
 - manifestacja swej odrębności.
- b) wtórne - następują po uzależnieniu od narkotyków:
 - przymusowe uzależnienie, głód,
 - chęć rozładowania depresji,
 - chęć eksperymentowania, chęć uzyskania euforii

Cz. Ciekawość wyodrębnił etiologiczne skutki, które zwiększają uzależnienie narkotyczne.

Należą do nich między innymi:

- konflikty w rodzinie, odmienne postawy wychowawcze rodziców,
- obciążenie rodziny chorobami somatycznymi i psychicznymi,
- wysoka tolerancja dla palenia, picia i zażywania leków,
- środowisko melin pijackich, narkomańskich i przestępczych,
- objawy neurotyczne w dzieciństwie, lęk, poczucie zagrożenia, niski poziom tolerancji na frustracje, brak sprecyzowanej hierarchii wartości i celów w życiu.

Wśród czynników warunkujących powstanie nałogów wymienione są również tzw. efekty farmakologiczne, z których najważniejszym jest zdolność niektórych środków do wywołania subiektywnego uczucia zwanego euforią, czyli nadmiernie dobrego samopoczucia. Właściwość ta powoduje, że w krótkim czasie może być osiągnięty względny komfort w postaci odprężenia, spokoju i poczucia bezpieczeństwa. Efekt farmakologiczny zapewnia możliwość ucieczki od stresu, frustracji zrodzonej w warunkach współczesnego życia, przytłoczenia jego tempem, a przede wszystkim napięcia w stosunkach międzyludzkich. Może stanowić on więc pozytywne wzmocnienie skłaniające do ponownego sięgnięcia po środek wywołujący powyższy efekt.

- c) Czynniki środowiskowe - składa się z następujących elementów:
 - środowiska rodzinnego,
 - środowiska szkolnego,
 - środowiska rówieśniczego.

Rozdział 4

Profilaktyka i leczenie uzależnień

Profilaktyka to wszelka działalność zapobiegająca szkodliwym zjawiskom: chorobom, wypadkom, przestępstwom itd., przez zwalczanie przyczyn. Jest to jeden z podstawowych kierunków działania współczesnej medycyny.

Leczenie uzależnień - proces terapeutyczny mający na celu reedukację, resocjalizację, jednostki uzależnionej. Ma w konsekwencji prowadzić do zaprzestania lub zmniejszenia częstotliwości przyjmowania substancji psychoaktywnych, redukcji szkód, powrotu do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie tych jednostek, które wykazywały na tym polu dysfunkcję. Stosowany wobec osób mających problem ze szkodliwym, nałogowym nadużywaniem środków psychoaktywnych.

Nie ma przymusu leczenia, lecz natychmiastowej pomocy lekarskiej wymagają osoby znajdujące się – w wyniku zażywania środków psychoaktywnych – w stanach bezpośredniego zagrożenia życia lub, kiedy stwarzają zagrożenie dla otoczenia. Leczenie uzależnień przebiega w trzech etapach:

- 1) detoksykacji – polegającej na uwolnieniu chorego od dolegliwości będących następstwem zażywania środków odurzających,
- 2) terapii – stanowiącej podstawową formę leczenia i prowadzonej na oddziałach i w ośrodkach stacjonarnych,
- 3) readaptacji społecznej, prowadzonej w warunkach otwartych, o ma pomóc w powrocie do normalnych warunków życia.

10 podstawowych celów profilaktyki to:

- 1) prowadzenie szerokiej edukacji, dostarczającej bogatych i rzetelnych informacji o zjawisku patologicznym, którego profilaktyka dotyczy;
- 2) kształtowanie świadomych konsumpcji;
- 3) kształtowanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania bliskich więzi z drugim człowiekiem (zwłaszcza: empatii współdziałania, komunikowania się, słuchania, rozwiązywania konfliktów);
- 4) kształtowanie i rozwijanie umiejętności poznawania i rozumienia siebie (zwłaszcza: samoświadomości, samooceny, poczucia własnej wartości, poczucia kontroli wewnętrznej);
- 5) rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji oraz rozwiązywania problemów, ze szczególnym zwróceniem uwagi na uczenie umiejętności różnicowania i wybierania pozytywnego a nie negatywnego stylu życia;
- 6) rozwijanie związków z pozytywnymi grupami społecznymi oraz kształtowanie poczucia odpowiedzialności za grupy, do których jednostka przynależy (np. rodzinę, grupą rówieśniczą, lokalną społeczność, ogół społeczeństwa);
- 7) rozwijanie poczucia odpowiedzialności i uczenia odpowiedzialnych zachowań jako właściwych wzorów do naśladowania przez innych ludzi (obejmujących m.in. styl życia, stosunek do używanych środków odurzających, podejmowanie decyzji ponoszenia za nie odpowiedzialności);
- 8) działanie na rzecz wzbogacenia środowiska rodzinnego, ogólnospołecznego i środowiska pracy tak aby, poprawiło to jakość życia wszystkich jego członków i stwarzało im warunki do zachowania zdrowia;
- 9) kształtowanie przepisów prawnych i norm współżycia społecznego w taki sposób, aby odpowiadały one oczekiwaniom i potrzebom ludzi oraz aby propagowały i wspierały pozytywne style życia;

umożliwianie wczesnego rozpoznawania i diagnozowania zagrożeń, dzięki czemu możliwe staje się opracowanie skutecznych strategii przeciwdziałania patologii, bazujących na rzetelnej znajomości uwarunkowań danych zaburzeń.

Rozdział 5

Cele i zadania programu

Określone w ustawie zadania to w szczególności:

Ad. 1. - Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) (uchylony)
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Ad. 2. – Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

W/w zadania realizuje się w szczególności poprzez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;

Ustawy regulują następujące kwestie:

- w celu realizacji w/w zadań burmistrz opracowuje projekty gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii,
- gminne programy uchwała rada gminy,
- gminne programy są realizowane przez jednostkę wskazaną w tych programach,
- w celu realizacji zadań, o których mowa burmistrz może powołać pełnomocnika

Burmistrz powołuje gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjującą działania w w/w zakresie oraz podejmującą czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Cele do realizacji w 2019 r.:

Lp.	Nazwa celu	Sposób realizacji	Nazwa miernika osiągnięcia celu	Miernik planowany do osiągnięcia w roku 2019	Uwagi
1	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej	Dostarczenie informacji z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom w postaci skondensowanej (<i>plakaty, ulotki, broszury informacyjne</i>)	Liczba kampanii na terenie gminy, obejmujących wszystkie szkoły	2 kampanie 70 % uczniów	
2	Ograniczenie dostępu do alkoholu	Organizacja szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych	Liczba szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych	1 szkolenie	
3	Zapewnienie działania GKRPA w Mroczy	Finansowanie działalności punktu konsultacyjnego oraz wynagrodzenia terapeutów	- liczba godzin funkcjonowania punktu konsultacyjnego oraz liczba udzielonych porad - liczba godzin terapii indywid. oraz liczba odbytych spotkań - liczba godzin terapii grupowej oraz liczba grup	60 godzin 200 porad 100 godzin 100 spotkań 200 godzin 4 grupy	
		Organizacja szkoleń dla członków GKRPA w Mroczy	- liczba szkoleń	1 szkolenie	
4	Udzielanie schronienia i tworzenie form wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Kierowanie sprawców przemocy w rodzinie na leczenie	Liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych na leczenie	90 % osób będących przedmiotem zainteresowania GKRPA	<i>W związku z uzależnieniem</i>
5	Współpraca przy organizowaniu form wsparcia dla sprawców przemocy domowej	Prowadzenie pogadarek oraz akcji edukacyjno - informacyjnych poprzez rozpropagowywanie ulotek oraz plakatów na terenie gminy	Liczba pogadarek, akcji edukacyjno – informacyjnych przeprowadzonych na terenie gminy	1 / rok w każdej szkole objęcie 80 % uczniów klas IV-VIII	
6	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju	Organizacja wycieczek dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień połączonego z realizacją programu profilaktycznego	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z wycieczki zimowego i letniego	15 osób	<i>Z programu na profilaktykę uzależnień</i>
7	Pomoc w zapewnieniu integracji członków rodzin z terenu gminy	Organizacja spotkań z psychologiem, psychoterapeutą, kuratorem dla rodziców i dzieci sprawiających problemy wychowawcze	Liczba otwartych spotkań z psychologiem, psychoterapeutą, kuratorem zorganizowanych dla rodziców i dzieci sprawiających problemy wychowawcze	1 spotkanie w SP w Mroczy i SP w Witosławiu	
			Liczba rodzin objętych wsparciem w zakresie wzmacniania integracji jej członków	90 % rodzin oczekujących wsparcia	

Rozdział 6

6.1. Ogólna ocena stanu zagrożenia

Miasto i Gmina Mroczka jest jedną z gmin tworzących powiat nakielski a liczba jej mieszkańców waha się w okolicach 9,0 – 9,2 tys. osób, w tym miasto ok. 46 %, wieś ok. 54 %. Okresy przełomów, przekształceń i transformacji ustrojowych dotknęły również środowiska miasta i gminy. W okresie minionych lat uległo likwidacji wiele zakładów pracy, szczególnie PGR, które dominowały na terenie gminy z uwagi na jej charakter typowo rolniczy. Likwidacja i upadki przedsiębiorczości przyczyniły się do intensywnego do niedawna wzrostu bezrobocia. Przedstawione wskaźniki bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat wykazują, że w ostatnim okresie wskaźnik bezrobocia uległ spadkowi do 11 % (*dane dla powiatu nakielskiego*). Prowadzone badania bezrobocia wykazują, że jest ono przyczyną powstawania wielu problemów społecznych, szczególnie patologii. Brak możliwości zarobku środków finansowych powodują biedę, w wielu przypadkach: ubóstwo rodzin, to z kolei staje się powodem szukania metod zastępczych do zaspokajania swoich i rodziny potrzeb. Przemoc, kradzieże i rozboje indywidualne i w systemach zorganizowanych, brak umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysu, ucieczka do nadużywania i uzależnienia się od alkoholu i innych substancji odurzających, to tylko niektóre działania osób pozbawionych stałej pracy. W ostatnich latach teren Miasta i Gminy cechuje duża dysfunkcja jednostki i rodziny, która powstaje na skutek niskiego wykształcenia, braku kwalifikacji, zawodowych, braku umiejętności rozwiązywania przez siebie i rodzinę powstających problemów, braku przejawiania skutecznych inicjatyw w pozyskaniu lepszego jutra, choroby fizyczne i somatyczne, niepełnosprawność, uzależnienia. Dysfunkcyjność naszego środowiska potwierdzają dane statystyczne MGOPS. Znaczny procent środowisk korzystających z pomocy społecznej to środowiska dotknięte problemem alkoholizmu oraz innych środków uzależniających.

Tab. A: Hierarchia problemów społecznych

Hierarchia problemów społecznych (pow. 30 roku życia)	
bezrobocie	71%
Wzrost przestępczości	44%
alkoholizm	39%
narkomania	29%
zubożenie społeczeństwa	21%
kryzys rodziny	12%
zanieczyszczenie środowiska	11%
AIDS	6%
problemy mieszkaniowe	4%
kryzys norm moralnych	4%

Alkoholizm i narkomania postrzegane są jako jedne z ważniejszych zagrożeń (trzeci w hierarchii ważności). Gdy dodamy do tego zagrożenie narkomanią (29% wskazań), otrzymamy pełny obraz tego, jak społeczność postrzega problemy związane z uzależnieniami. Przed podjęciem działań profilaktycznych w dziedzinie uzależnień warto jest zadać sobie pytanie, czy młodzież w ogóle dostrzega problemy wynikające z nadużywania alkoholu, a jeśli tak, to jak wysoko plasuje je w hierarchii zagrożeń. Oto tabela wyników:

Tab. B: Rodzaje problemów społecznych

Rodzaj problemów społecznych	Uczniowie gimnazjum	Młodzież ponadgimnazjalna
bezrobocie	73%	73%
zanieczyszczenie środowiska	17%	15%
kryzys rodziny	18%	26%
wzrost przestępczości	30%	26%
alkoholizm	56%	6%
AIDS	22%	36%
zubożenie społeczeństwa	3%	21%
kryzys norm moralnych	5%	21%
narkomania	60%	31%
problemy mieszkaniowe	11%	10%

6.2. Diagnoza sytuacji w Gminie Mrocza

Tab. nr 1: Stan problemów alkoholowych w Gminie Mrocza na dzień 31.12.2018 r.

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie w latach	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Do 4,5 %	31	30	30	29	30	26	27	26
Do 18 %	24	24	25	25	26	23	23	22
Powyżej 18 %	19	20	21	21	22	20	20	20

Ustalono maksymalną liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% (z wyjątkiem piwa):

- przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – 36; obecnie jest - 22
- przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – 14; obecnie jest – 1 (+ 6 ogródków)

Tab. nr 2: Ilość punktów sprzedaży alkoholu na terenie Miasta i Gminy Mrocza na dzień 31.12.2018 r.

	Miasto				Wieś				Razem			
	2018				2018				2018			
	P	WI	W	R	P	WI	W	R	P	WI	W	R
Liczba punktów sprzedaży	14	12	12	14	12	10	8	12	26	22	20	26

Tab. nr 3: Statystyka stałych lub czasowych mieszkańców wg płci i wieku, na dzień 31.12.2018 r.

Wiek	Miasto			Wieś			Razem Gmina		
	K	M	R	K	M	R	K	M	R
0 – 6	145	162	307	201	206	407	346	368	714
7 – 15	210	250	460	274	282	556	484	532	1016
16 – 18	70	79	149	77	96	173	147	175	322
19 – 60	1230	0	1230	1372	0	1372	2602	0	2602
19 – 65	0	1397	1397	0	1606	1606	0	3003	3003
pow.60	478	0	478	481	0	481	959	0	959
pow.65	0	224	224	0	249	249	0	473	473
Razem	2133	2112	4245	2405	2439	4844	4538	4551	9089

Tab. nr 4: Wskaźnik bezrobocia w Mieście i Gminie Mrocza na dzień 30.11.2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Z prawem do zasiłku		Bez prawa do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Obszar wiejski	226	154	28	19	198	135
Miasto	188	110	27	13	161	97
Ogółem	414	264	55	32	359	232

(dane podane przez PUP w Nakle nad Notecią).

Tab. nr 5: Przestrzeganie prawa i porządku publicznego pod wpływem alkoholu (Straż Miejska)

L.p.	Wyszczególnienie	Ilość interwencji							
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
1.	Porządek i spokój publiczny	105	88	62	63	66	52	51	21
2.	Awantury domowe	107	73	25	29	35	20	27	7
3.	Bezpieczeństwo w komunikacji	14	16	2	4	7	4	8	6
4.	Konwój do izby Wytrzeźwień (wspólnie z Policją)	0	25	9	9	12	15	8	4
5.	Odwiezenie do miejsca zamieszkania	31	33	7	6	11	12	11	2
6.	RAZEM	257	235	105	111	131	103	105	40

W ramach działań Straż Miejska w okresie 12 miesięcy 2018 r. podejmowała 40 razy interwencje związane z nadużywaniem alkoholu. Spadek liczby interwencji spowodowany jest także zmniejszeniem liczby etatów w Straży Miejskiej.

Tab. nr 6: Przestrzeganie prawa i porządku publicznego pod wpływem alkoholu (Policja)

L.p	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Przestępstwa kryminalne	67	60	89	108	88	120	139	99
	- krótkotrwałe użycie pojazdu	-	-	-	1	-	-	-	0
	- ograbienie grobu	-	-	-	-	-	2	-	-
	- kradzież z włamaniem	5	3	4	39	14	9	15	23
	- kradzież	-	-	-	-	-	20	16	7
	- kradzież pojazdów	-	-	-	-	-	-	-	1
	- rozbój	-	1	-	1	2	-	-	0
	- wymuszenie rozbójnicze	-	-	-	-	-	2	-	0
	- znęcanie się nad rodziną	13	3	7	6	13	7	10	9
	- pobicia	2	2	1	1	-	1	1	0
	- groźby karalne	-	3	3	8	20	8	6	16
	- wypadki drogowe	2	-	3	-	-	1	0	5
	- znieważenie funkcjonariuszy	-	1	3	-	2	1	4	2
	- zniszczenie/uszkodzenie mienia	3	2	9	8	11	7	8	4
	- kierow. pojazd. w stanie nietrzeźw.	46	43	54	39	21	32	16	30
	- kierow. pojazd. – sąd. zakaz kier.	-	-	-	-	-	3	2	-
	- stalking	-	-	-	-	-	6	2	-
	- z ustawy o przeciwdz. narkom.	-	-	-	-	-	11	16	-
	- seksualne	-	-	-	-	-	2	3	1
	- podrobienie dokumentu	-	-	-	-	-	1	1	-
	- spowod. uszczerbku na zdrowiu	-	-	-	-	-	4	3	-
	- pozbawienie wolności	-	-	-	-	-	1	0	0
	- naruszenie miru domowego	-	-	-	1	-	2	2	0
	- uszkodzenie ciała	-	-	-	-	-	-	-	1
2	Wykroczenia	302	117	103	121	86	115	170	83
	- kierowanie pojazdami po spożyciu	2	4	6	1	6	25	2	14
	- obyczajność publiczna	51	43	26	3	10	2	15	-
	- zakłócenie ładu i porządku	179	35	12	13	6	4	69	2
	- z ustawy o wychow. w trzeźwości	46	35	59	23	2	2	28	-
	- zniszczenie/uszkodzenie mienia	-	-	-	-	-	20	16	8
	- spow. zagroz. w ruchu drogowym	-	-	-	-	-	12	32	35
	- kradzież	-	-	-	-	-	50	8	24
3	Nagłe zgony	6	2	5	4	5	6	4	-
4	Samobójstwa	-	-	-	-	-	-	-	2
5	Interwencje:	816	984	1099	881	1005	944	1162	753
	- domowe	178	136	269	210	205	163	211	156
	- w miejscach publicznych	150	59	84	81	-	-	-	597
	- inne	488	789	746	800	800	781	951	-
6	- Postępow. w/s o wykroczenie ogólne	-	-	123	-	-	-	262	-
	- Wnioski do Sądu Rejonowego	58	53	81	72	86	-	104	-
7	Ilość osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	112	50	60	47	61	57	77	68
	- doprowadz. do miejsca zamieszkania	-	-	-	-	-	-	-	27
	- doprowadz. do jednostki policji	-	-	-	-	-	-	-	41
8	Ilość zatrzymanych praw jazdy	25	9	16	20	22	16	16	13
9	Nakładane mandaty karne	-	-	-	-	-	-	-	441
	- kradzież art. 119 KW	-	-	-	-	-	-	-	10
	- przepisy ustawy o Wychow. w Trzeźw. i Przeciwdz. Alkoholizmowi	-	-	-	-	-	-	-	19
	- wykroczenie w ruchu drogowym	-	-	-	-	-	-	-	306
	- wykroczenia inne	-	-	-	-	-	-	-	106

W roku 2018 funkcjonariusze Komisariatu Policji w Mroczy przeprowadzili łącznie 242 interwencje domowe, z czego po 121 na terenie miasta i wsi. w trakcie interwencji omowych, w związku z podejrzeniem, że w rodzinie ma miejsce stosowanie przemocy założono 34 Niebieskie Karty (11 w mieście, 23 na terenie wsi), zatrzymano 27 sprawców stosowania przemocy (bezpośrednio w trakcie interwencji). Ujawniono 36 nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi będącymi w stanie nietrzeźwości. Doprowadzono, celem wytrzeźwienia 88 osób, z czego 65 do jednostki policji oraz 23 do miejsca zamieszkania. Skierowano 34 wnioski do GKRPA o zastosowanie leczenia odwykowego. Ujawniono 22 przypadki popełnienia wykroczeń z art. 51 § 2 KW (wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu) nałożono 13 mandatów karnych, zastosowano 9 pouczeń. Ujawniono 4 przypadki popełnienia wykroczeń z art. 87 § 1 KW (kierowanie pojazdem mechanicznym przez osobę będącą w stanie po użyciu alkoholu); 24 przypadki wykroczeń z art. 87 §1a KW (kierowanie pojazdem innym niż mechaniczny przez osobę będącą w stanie nietrzeźwości) nałożono 11 mandatów karnych, skierowano 13 wniosków o ukaranie do sądu; 6 przypadków popełnienia wykroczeń z art. 87 § 2 KW (kierowanie pojazdem innym niż mechaniczny przez osobę będącą w stanie po użyciu alkoholu) nałożono 5 mandatów karnych, skierowano 1 wniosek do sądu; 55 wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nałożono 12 mandatów karnych i zastosowano 43 pouczenia.

Tab. nr 7: Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mroczy.

L.p	Przedmiot działania	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Wpływ wniosków do GKRPA – po raz pierwszy: - Policja - SP i Gimnazjum - MGOPS - GKRPA - inicjatywa własna - Gminny Zesp. Interdysc. - Kuratorzy SR - Rodziny osób nadużyw. - Straż Miejska - Przedsiębiorcy - Inne	49	49	32	54	29	40	27
2	Ilość przeprowadzonych rozmów profilaktycznych	96	98	71	168	254	384	324
3	Ilość rozmów z osobami pokrzywdzonymi	52	64	52	39	61	84	42
4	Ilość wniosków o leczenie przymusowe, w tym: - po raz I - po raz II - po raz III - po raz IV	13	24	18	30	22	30	19
5	Liczba osób skierowanych do biegłych w celu wydania opinii, w tym: - mężczyźni - kobiety	-	-	-	30	30	30	27
6	Liczba osób odbywających leczenie odwykowe, będących w zainteresowaniu Komisji	-	-	275	182	136	110	142
7	Liczba osób, które same prowadzą leczenie poprzez terapię lub „wszywki”	12	9	18	13	18	4	6
8	Liczba poddających się leczeniu dobrowolnemu szpitalnemu	5	4	11	4	6	8	3
9	Liczba osób wymagająca skierowania do biegłych	32				37	36	24
10	Liczba osób wymagająca skierowania do sądu	90				33	34	15
11	Liczba osób oczekujących na przedawnienie	-	-	-	98	92	119	142
12	Ilość zaopiniowanych wniosków dla zezwolenia sprzedaży napojów alkoholowych, w tym: A – do 4,5% oraz piwo B – pow.4,5% - 18% C – pow. 18% Czasowe – ogródki piwne Jednorazowe na „A”	46	43	29	22	30	30	36
13	Ilość zaopiniowanych wniosków o wyd. koncesji	16	10	5	5	7	10	9
14	Ilość osób pod nadzorem Komisji	9	11	6	3	6	6	11
15	Ilość wniosków złożonych do sądu	8	8	7	3	6	5	7
16	Ilość posiedzeń Komisji	5	12	-	2	1	2	1
17	Ilość kontroli punktów sprzedaży alkoholu	8	2	11	9	10	7	8
18	Osoby, które ubyły z powodu zgonu	46	43	29	22	30	30	36
19	Osoby, które ubyły z powodu zmiany miejsca zamieszkania	281	318	348	212	228	242	205
20	Osoby, które ubyły z powodu przedawnienia	40	42	30	30	30	30	19
		12x	12x	12x	12x	12x	12x	12x
		13xx	6xx	3xx	7xx	6xx	18xx	26xx
		18	15	0	7	3	5	3
		38	12	0				
		259	16	0	136	16	23	27
		-	-	-				

x – ilość posiedzeń GKRPA w pełnym składzie

xx – ilość posiedzeń w składzie niepełnym, w celu załatwienia spraw bieżących (przygotowanie opinii i dokumentów)

Tab. nr 8: Analiza ilościowa i wiekowa osób, które zgłoszono do leczenia odwykowego

Wiek	Kobiety				Mężczyźni				Ogółem			
	2015r	2016r	2017r	2018r	2015r	2016r	2017r	2018r	2015r	2016r	2017r	2018r
14 - 16 lat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17 - 20 lat	0	0	0	0	4	0	1	0	4	0	1	0
21 - 25 lat	0	0	0	0	9	4	8	0	9	4	8	0
26 - 30 lat	0	0	0	0	7	4	4	2	7	4	4	2
31 - 35 lat	1	1	0	0	10	3	7	2	11	4	7	2
36 - 40 lat	0	1	1	0	8	2	5	4	8	3	6	4
41 - 50 lat	1	1	2	0	3	6	4	6	4	7	6	6
50 i więcej lat	1	1	0	0	10	7	5	3	11	8	5	3
Razem	3	4	3	0	51	26	34	17	54	30	37	17

Z umieszczonej wyżej tabeli wynika, że na przełomie nie tylko zwiększyła się liczba osób nadużywających alkoholu, ale także obniżyła się górna granica wieku dla jego spożywania. Obecnie już młodzież gimnazjum zaczyna mieć znaczące problemy z alkoholem.

Tab. nr 9: Liczba osób, którym sporządzono Niebieską Kartę.

Lp.	Jednostka zgłaszająca	Ilość osób zgłoszonych po raz pierwszy						
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
1	Policja	27	20	21	26	30	43	39
2	Straż Miejska	0	0	0	0	0	0	0
3	GKRPA w Mroczy (z inicjatywy własnej)	3	2	0	0	0	0	0
4	Gminny Zespół Interdysc.	4	4	0	0	0	0	0
5	Kuratorzy SR w Nakle	6	0	0	0	0	0	0
6	MGOPS w Mroczy	4	6	2	3	4	5	1
7	SP oraz Gimnazjum (z terenu Gminy Mrocza)	2	3	3	1	1	1	3
8	Rodziny osób nadużywających alkohol	11	6	0	0	0	0	0
9	Przedsiębiorcy (z terenu Gminy Mrocza)	1	2	0	0	0	0	0
10	Inne	1	0	0	0	0	0	0
Razem		46	52	59	43	26	49	43

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował swoje zadania zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.) obowiązującą od 01.05.2004 r. oraz aktami wykonawczymi.

Ośrodek realizuje szeroki zakres zadań wynikających z innych ustaw, takich jak m.in.:

- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2018 roku MGOPS objął wsparciem 298 rodzin, w tym 403 osoby. Przyznano pomoc ze względu na występowanie okoliczności wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej zgodnie z tabelą przedstawioną poniżej. Należy wspomnieć, że bardzo często przyznana pomoc dotyczy jednej rodziny, która korzysta z kilku form pomocy, ponieważ występuje kilka powodów-problemów np. ubóstwo, alkoholizm, przemoc czy bezrobocie łącznie.

Tab. nr 10: Pomoc osobom i rodzinom z problemem alkoholowym udzielana przez MGOPS

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin		liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym: na wsi	
Ubóstwo	48	29	112
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	9	3	10
Potrzeba ochrony macierzyństwa	86	45	396
W tym: wielodzietność	45	25	254
Bezrobocie	185	108	581
Niepełnosprawność	108	52	220
Długotrwała i ciężka choroba	92	54	206
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	57	33	227
W tym: Rodziny niepełne	34	18	108
Rodziny wielodzietne	13	9	79
Przemoc w rodzinie	3	2	10
Potrzeba ochrony handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	26	11	48

Narkomania	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	2	7
Zdarzenie losowe	1	0	3
Sytuacja kryzysowa	3	2	10

Tab. 11: Analiza porównawcza zagrożeń narkomanią i agresją na podstawie uczniów Gimnazjum im. J. P. II w Mroczy

Lp.	Pytanie	Rok szkolny 2004/2005	Rok szkolny 2006/2007	Rok szkolny 2009/2010	Rok szkolny 2014/2015
1	Czy miałeś kontakt z narkotykami? - tak	5,8 %	9,8 %	11,0 %	15,0 %
2	Czy proponowano Tobie kupno narkotyków? - tak	6,6 %	9,6 %	10,0 %	13,0 %
3	Jeśli tak, to gdzie to było? - przed szkołą - w szkole - poza szkołą	0,5 % 1,0 % 50,5 %	0,5 % 1,3 % 7,5 %	1,0 % 1,0 % 10,0 %	1,0 % 2,0 % 13,0 %
4	Czy znasz w swojej szkole osoby rozprowadzające narkotyki? - tak - nie jestem pewien	6,0 % 7,0 %	6,0 % 19,0 %	10,0 % 16,0 %	12,0 % 18,0 %
5	Czy pomiędzy Twoimi znajomymi są osoby biorące narkotyki? - tak - nie jestem pewien	12,0 % 13,0 %	18,0 % 22,0 %	19,0 % 19,0 %	25,0 % 21,0 %
6	Czy Twoim zdaniem młodzież ma problem z kupnem narkotyków? - nie - nie wiem	43,0 % 38,0 %	39,0 % 49,0 %	34,0 % 56,0 %	36,0 % 47,0 %
7	Czy brałeś narkotyki? - tak - jeden raz - więcej razy	2,0 % 0,8 % brak odp.	5,0 % 3,5 % 1,5 %	4,0 % 2,0 % brak odp.	6,0 % 1,0 % 0,4 %
8	Co spowodowało, że postanowiłeś zażyć narkotyki?	- ciekawość, - zaproponowali mi koledzy, - z nerwów, - dla zabawy, - nie wiem		-	- ciekawość, - nuda, - coś nowego, - znajomości, - presja grupy
9	Czy spotkania w szkole, podczas których mówi się o narkotykach – skutkach ich działania - są potrzebne - to strata czasu - brak odpowiedzi	60,0 % 21,0 % 19,0 %	58,0 % 25,0 % 17,0 %	- - -	45,0 % 34,0 % 21,0 %
10	Jaki temat powinien być omawiany na spotkaniu z policjantem?	Narkotyki, przemoc i agresja, alkoholizm, bezpieczeństwo, kradzieże, papierosy, co zrobić gdy jest się ofiarą przemocy, kary za przestępstwa, gwałty, prostytutka, pedofilia, handel żywym towarem, przemoc seksualna, bezpieczny seks		-	Bezp. na drodze, alkohol, narkotyki, papierosy, przemoc, prostytutka, gwałty, samoobrona, pedofilia, odpowiedzialność karna, jak zgłosić handel narkotyka-mi, jak odmówić gdy ktoś zmusza do zażycia, sprawdzanie uczniów, prowadzenie po alkoholu
11	Co to jest przemoc?	Fizyczne lub psychiczne znęcanie się, bójki, znęcanie się nad słabszymi, wymuszanie pieniędzy, poniżanie, zastraszanie, groźenie, popychanie, wyzywanie	-	Przemoc fizyczna i psychiczna, znęcanie, prześladowanie, bicie, zaszczerwanie, wyłudzenie pieniędzy, obrażanie, dokuwanie, groźenie, wulgaryzmy	
12	Czy byłeś ofiarą przemocy? - w domu - w szkole	1,4 % 10,0 %	0,8 % 10,0 %	- -	0,4 % 15,0 %
13	Jeżeli tak, to do kogo zwróciłeś się o pomoc? - szkoły - policji - rodziców, kolegów	14,0 % 29,0 % 20,0 %	18,0 % 8,0 % 25,0 %	- - -	67,0 % 6,0 % 18,0 %

	- do nikogo	37,0 %	49,0 %	-	9,0 %
14	Z jaką formą przemocy spotkałeś się w szkole?	Bójki, wymuszenia pieniędzy, groźby, obgadywanie, wyzywanie, popychanie, podkładanie nóg, wymuszanie drogich przedmiotów.		-	Przezywanie, groźby, zastraszanie, zmuszanie do bicia, wyzwiska, popychanie na korytarzu, alkohol, narkotyki w okolicy szkoły, mar-keu Biedronka, cmentarza, wyśmiewanie, kra-dzież, papierosy

Analiza porównawcza dotycząca zagrożenia narkomanią i agresją wśród młodzieży gimnazjalnej dokonana na przestrzeni dziesięciu lat wykazała tendencję wzrostową. Zdaniem badanych, młodzież nie ma problemu z kupnem narkotyków. Coraz więcej uczniów przyznaje się do eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi. W 2004 roku twierdząco odpowiedziało 2% uczniów, obecnie 6% (sygnalizowana przez specjalistów statystyka dla kraju wynosi około 25%).

Również w swoim otoczeniu coraz więcej gimnazjalistów zauważa osoby zażywające narkotyki, wskazują miejsca w których można je nabyć. Aż 1% uważa, że środki psychoaktywne można kupić przed szkołą, 2% że w szkole i aż 13% twierdzi, że ma taką możliwość poza szkołą, co budzi nasz uzasadniony niepokój i obliguje do szukania wsparcia w instytucjach nadzorujących oraz monitorujących środowisko pozaszkolne. W kwestii przemocy na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszeniu uległa przemoc domowa z 1,4% w roku 2004 do 0,4 w roku obecnym. Wzrost nastąpił w przypadku agresji szkolnej z 10% w 2004 roku do 15% w roku 2014. Zmianie uległa jednak jej jakość. Przemoc fizyczna została zastąpiona przemocą psychiczną, głównie cyberprzemocą.

Na przestrzeni dziesięciu lat młodzież nauczyła się korzystać z pomocy dorosłych. W pierwszym badaniu 37% uczniów do nikogo nie zgłaszało się z problemem. Obecnie jest to tylko 9%. Przez lata wzrosło zaufanie do szkoły. Na początku gimnazjum 14% uczniów prosiło o pomoc, aktualnie taką chęć wykazuje 67% ankietowanych.

Respondenci chętnie dowiedzą się więcej nt. alkoholu, narkotyków, nikotyny, przemocy, prostytucji, gwałtów, samoobrony, pedofilii, cyberprzemocy, prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

Interesuje ich również odpowiedzialność karna, w jaki sposób zgłosić handel narkotykami, w jaki sposób odmówić, gdy ktoś zmusza do zażycia narkotyków, młodzież chce, by sprawdzano, czy uczniowie są pod wpływem środków psychoaktywnych, oraz pragną dowiedzieć się dlaczego kupowanie narkotyków jest nielegalne, za co trafia się do więzienia.

Opracowanie: Pedagog szkolny Gimnazjum im. J. P. II w Mroczy

Wyniki badań dotyczące zagrożenia narkomanią i agresją wśród młodzieży gimnazjalnej. Ankieta objęto wszystkie klasy I-III, łącznie 274 uczniów.

6.3. Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej

1) Pełnomocnik: Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w celu realizacji programu profilaktyki, Burmistrz Miasta i Gminy Mroczka, mając na uwadze właściwą realizację programów powołuje funkcję pełnomocnika, który jest realizatorem i koordynatorem profilaktyki i prewencji oraz przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na terenie Miasta i Gminy Mroczka. Powołując funkcję pełnomocnika określa dla niego zadania do realizacji na okres zawartej umowy.

Zadania pełnomocnika w ramach ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

- Działanie na rzecz tworzenia i wzmocnienia lokalnej koalicji trzeźwościowej, szukanie poparcia dla działań na rzecz zmniejszania rozmiarów problemów alkoholowych.
- Przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy.
- Przygotowywanie wspólnie z Gminną Komisją i przedkładanie Burmistrzowi Gminy:
 - projektu gminnego programu
 - projektu preliminarza na jego wykonanie
 - projektu sprawozdania z jego realizacji
- Ogłaszanie i prowadzenie konkursu ofert na wykonanie poszczególnych zadań w ramach gminnego programu.
- Bieżąca koordynacja zadań wynikających z gminnego programu.
- Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Branie udziału w naradach i szkoleniach organizowanych przez Pełnomocnika Wojewody.
- Wdrażanie i propagowanie na terenie gminy ogólnopolskich i regionalnych kampanii edukacyjnych.
- Udział w posiedzeniach gminnych komisji.
- Bieżąca ewaluacja i wprowadzanie lokalnych inicjatyw z dziedziny rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadania pełnomocnika w ramach ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

- Działanie na rzecz tworzenia i wzmocnienia lokalnej koalicji działającej na rzecz przeciwdziałania narkomanii.
- Przeprowadzanie analizy problemów narkomanii i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy.

- c) Przygotowywanie i przedkładanie Burmistrzowi Gminy:
- d) projektu gminnego programu
- e) projektu preliminarza na jego wykonanie
- f) projektu sprawozdania z jego realizacji
- g) Ogłaszanie i prowadzenie konkursu ofert na wykonanie poszczególnych zadań w ramach gminnego programu.
- h) Bieżąca koordynacja zadań wynikających z gminnego programu.
- i) Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii.
- j) Branie udziału w naradach i szkoleniach.
- k) Wdrażanie i propagowanie na terenie gminy ogólnopolskich i regionalnych kampanii edukacyjnych.
- l) Bieżąca ewaluacja i wprowadzanie lokalnych inicjatywy z dziedziny profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii.

2) Mroteckie Stowarzyszenie „Klub Abstynenta”: Celem Klubu jest kształtowanie wśród swoich członków i młodzieży dążeń do całkowitego powstrzymywania się od picia wszelakich napojów alkoholowych. Na zewnątrz stowarzyszenie propaguje trzeźwość, oraz zmianę obyczajów w kierunku ustawiania z życia rodziny i jednostki napojów alkoholowych jako stałych składników zwykłych wydarzeń i różnych okoliczności. zagospodarowanie czasu wolnego dla członków Klubu, młodzieży i dzieci poprzez działalność wychowawczą i kulturalnooświatową:

- a) ogólnopolskie wyjazdy trzeźwościowe do Lichenia i Częstochowy – każdy coroczny wyjazd daje poczucie wartości i umacnia duchowo oraz powoduje, że powiększa się grono osób trzeźwiejących;
- b) wyjazdy trzeźwościowe osób uzależnionych i współuzależnionych do Górki Klasztornej;
- c) spotkania z terapeutą – pierwszy kontakt jest dla niejednego początkiem drogi do trzeźwości, w ramach współpracy terapeutycznej odbywają się grupy wzajemnej pomocy rozwoju osobistego;
- d) organizowanie spotkań młodzieży z trzeźwiejącymi alkoholikami – spotkania takie pozwalają zapoznać się z zagrożeniem jakie wynika z nadużywania alkoholu oraz z chorobą alkoholową;
- e) zajęcia rekreacyjno – sportowe:
 - gry towarzyskie
 - wspólne oglądanie filmów o tematyce alkoholowej i dyskusje
 - spotkania na świeżym powietrzu, ogniska, grill, wycieczki rowerowe
- f) letnie wycieczki do sanktuariów członków klubu wraz z dziećmi do niego uczęszczającymi;
- g) spotkania rocznicowe i okolicznościowe:
 - rocznicowe – na rocznicach jubilata spotykają się całe rodziny członków wspólnoty oraz zaproszeni goście
 - świąteczne – spotkanie opłatkowe i wieczerza wigilijna stwarza niepowtarzalną atmosferę rodzinną, zbliża do siebie osoby uzależnione i współuzależnione
- h) spotkania religijne „Intergrupa” – które odbywają się w naszym klubie, pozwalają na głębszy wgląd w siebie
- i) spotkania w klubie przy muzyce i zabawy taneczne – dla wielu osób które kiedyś nadużywały alkoholu, zabawa bezalkoholowa jest trudnym wyzwaniem, pokonywanie pierwszych kroków na parkiecie z trzeźwym umysłem nowym doświadczeniem
- j) współpraca ze środowiskiem społecznym i organizacjami samorządowymi – stowarzyszenie się i współpraca powoduje zmniejszenie patologii w rodzinie oraz propaguje trzeźwy tryb życia
- k) zorganizowanie w kwietniu wyjazdu na Misterium Męki Pańskiej w Górcie Klasztornej,
- l) zorganizowanie kilkudniowego wyjazdu urlopowego wraz z rodzinami w ramach próby odbudowy głębszych więzi rodzinnych, zerwanych przez alkohol,
- m) „Piknik trzeźwościowy”
- n) spotkania i współpraca z innymi Klubami.

3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIII/193/97 z dnia 27 lutego 1997 r. Skład osobowy komisji liczył 9 osób. Art. 4 zmienionej ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi dał delegację powołania składu osobowego Gminnej Komisji przez Zarząd Miasta i Gminy Mrocza.

Uchwałą Nr 22/44/01 Zarządu Miasta i Gminy Mrocza z dnia 1 października 2001 r. powołano Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mroczy, w składzie siedmioosobowym na wniosek Pełnomocnika Zarządu Miasta i Gminy ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi. Obecnie Komisja liczy 9 członków.

Powołani członkowie komisji są przeszkoleni w zakresie podstawowej wiedzy o problemach alkoholowych. Komisja jest ciałem opiniującym, istniejącym i nadzorującym wykonanie gminnego programu.

GKRPA w Mroczy oprócz prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomani do swojej pracy włączyła również przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - szczególnie w rodzinie z problemami alkoholowymi gdzie w ramach swoich kompetencji i zadań Gminna Komisja podejmuje działania zmierzające do zaprzestania przemocy i działania zmierzające do zaprzestania picia alkoholu. Wsparcie udzielane przez osoby pomagające to nie tylko pomoc psychologiczna czy pomoc prawna, to także edukacja o zjawiskach przemocy, informacje o przysługujących prawach, o tym, że pomoc jest przestępstwem, o możliwościach i miejscach, gdzie można otrzymać pomoc. To także wysłuchanie, okazanie akceptacji, ciepła, zrozumienia, bez osadzania i bagatelizowania problemu. Jeżeli sprawca nie chce współpracować z Komisją wówczas spoczywa na niej obowiązek skierowania sprawy do Sądu Rejonowego.

Działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegają na:

- wzywaniu sprawcy na rozmowy interwencyjne- ostrzegawcze na temat konsekwencji, jakie grożą za krzywdzenie najbliższych oraz działań, które zostaną wobec niego podjęte, jeżeli nie zaprzestaną stosowania przemocy,
- przeprowadzanie dokładnego rozeznania sytuacji pod kątem nadużywania alkoholu i występowania przemocy w rodzinie (rozmowa i wypełnienie kwestionariuszy, wywiady),
- przeprowadzanie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego.
- kierowanie spraw przemocy pod wpływem alkoholu do punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, poradni leczenia uzależnień, grupy samopomocowej (np. Anonimowych Alkoholików),
- jeżeli sprawca zaprzecza występowaniu problemów alkoholowych, kierowanie go na badania do biegłego w celu orzeczenia o uzależnieniu,
- jeżeli sprawca nie wyraża na dobrowolne skierowanie do biegłego w celu orzeczenia o uzależnieniu, Komisja uruchamia procedurę zobowiązującą sprawcę do leczenia odwykowego przymusowego poprzez skierowanie wniosku do Sądu Rejonowego.

Komisja działa wg przyjętego planu i harmonogramu pracy.

Zadania komisji na rok 2019:

- a) Kontrola placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych pod względem sprzedaży napojów osobom nieletnim i wskazującym na spożycie alkoholu.
- b) Wprowadzenie na stałe do pracy komisji konsultacji z osobami współuzależnionymi członkami rodzin alkoholików.
- c) Organizowanie spotkań profilaktyczno - terapeutycznych z osobami skazanymi przez sąd na leczenie w systemie ambulatoryjnym lub zamkniętym.
- d) Działalność komisji oprócz o współdziałanie z osobami współuzależnionymi, kuratorami sądowymi, pracownikami socjalnymi, policją, terapeutami.
- e) Organizacja szkolenia dla sprzedawców.
- f) Włączenie się do kampanii profilaktycznych.
- g) Udział w kampaniach promujących zdrowie przy współpracy z przychodniami.

- 4) Gminny Zespół Interdyscyplinarny:** powołany został Zarządzeniem Nr 0050.110.2011 Burmistrza Miasta i Gminy Mrocza z dnia 27. 07. 2011 r. a w jego skład weszło 12 osób reprezentujących różne instytucje. Obecnie, w związku z upłynięciem kadencji w dniu 14 lipca 2014 r., powołano nowy skład Zespołu w liczbie 8 osób. Pracuje on zgodnie z Uchwałą Nr V/26/2011 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie trybu oraz sposobu powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, a także szczegółowych warunków jego funkcjonowania, a jego siedziba znajduje się w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mroczy, przy ul. Łąkowej 7. Podstawą prawną jego funkcjonowania jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Uchwała Nr XVIII/169/2016 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2016 – 2022. W 2018 r. odbyły się 4 posiedzenia, na których omówione zostały sprawy organizacyjne dot. pracy Zespołu oraz grup roboczych. Powołano 31 grup roboczych, które odbyły 54 spotkania. W 2018 r. do Zespołu wpłynęły 43 Niebieskie Karty (Policja – 39, MGOPS – 1, Pedagog SP – 3). W 2018 r. zakończono 30 Niebieskich kart (21 bieżących oraz 9 z roku 2017). W I półroczu 2018 r. przewodnicząca uczestniczyła w I Powiatowej Konferencji pt. „Uzależnienia, a pomoc interdyscyplinarna”, a także dwukrotnie uczestniczyła w spotkaniach organizowanych przez PCPR Nakło.

Ponadto w grudniu 2018 r. uczestniczyła w spotkaniu wigilijnym dla osób samotnych na zaproszenie MGOPS w Mroczy.

5) Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej: Przy tut. Ośrodku działa **Gminny Punkt Konsultacyjny Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na organy administracji państwowej i jednostki samorządowe obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu, ale także zmniejszanie i usuwanie szkód związanych z alkoholizmem.

Celem Punktu jest udzielanie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin oraz ofiarom i sprawcom przemocy.

Podstawowe zadania punktu konsultacyjnego:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego;
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia;
- udzielania wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. przez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu);
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej;
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

Działania w ramach profilaktyki uzależnień prowadzone były w MGOPS w Mroczy, ul. Łąkowa 7, w 2017 r. przez 2 realizatorów – zgodnie z poniższymi danymi:

Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień KOLIBER

Punkt konsultacyjny – 47 osób (K-10, M-37)

Sesje indywidualne – 48 osób (K-17)

Punkt konsultacyjny w szkole:

- 1) Zrealizowano 38 godzin
- 2) Przeprowadzone działania:
 - warsztaty profilaktyczne- 7
 - sesje indywidualne w szkole w Mroczy – 25 godzin
 - sesje indywidualne w szkole w Witosławiu – 3 godziny
 - warsztaty konsultacyjne z rodzicami – 3 godziny

Zakres współpracy:

- 1) Program podstawowy psychoterapii uzależnień
 - prowadzenie grupy edukacyjnej dla uzależnionych 1 x w tygodniu po 1 godz.
- 2) Terapia indywidualna 1 x w tygodniu po 1 godz.
- 3) Prowadzenie Punktu konsultacyjnego ds. uzależnień 1 x w tygodniu po 1 godz.
- 4) Prowadzenie punktu konsultacyjnego w szkołach 1 x w tygodniu po 1 godz.
- 5) Prowadzenie konsultacji terapeutycznych na terenie Nakielskiego Ośrodka w Nakle nad Notecią
 - 1x w tygodniu po 3 godz.

Terapeuci przyjmowali w każdą środę od godziny 8.30 do 11.30, w szkole od 11.30 do 12.30

Terapeuta ds. uzależnień

Zakres współpracy:

Punkt konsultacyjny – 4 godziny w miesiącu

Terapia grupowa – 16 godzin w miesiącu

Terapia indywidualna – 4 godziny w miesiącu

Terapeuta przyjmował w każdy wtorek od godziny 15.30 do 21.30

Tab. 12: Tabela przedstawienie wykonania zadania

Kategorie osób i porad	Liczba
Kobiety	194
Mężczyźni	489
Niepełnosprawni	54
Wieś	294

Miasto	386
Osoby do 18 roku życia	14
Osoby od 19-40	180
Osoby od 41-65	308
Osoby powyżej 65 roku życia	181
Osobom z problemem alkoholowym	474
Dorosły członek rodziny osoby z problemem alkoholowym, w tym:	158
-Współzależnionych	93
-DDA	65
Ofiarom przemocy w tym:	27
-Osoby dorosłe	27
-Dzieci	0
Narkotyki-osoby uzależnione	2
Inne	19
Osoby kierowane na leczenie stacjonarne	10
Razem:	683

Punkt Konsultacyjno – Interwencyjny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

funkcjonuje na terenie Miasta i Gminy Mrocza od 1 stycznia 2009 r. przy Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mroczy, ul. Łąkowa 7. Powołany został przez Burmistrza Miasta i Gminy Mrocza z inicjatywy kuratorów Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią.

Celem Punktu jest: działalność edukacyjna, promocyjna, profilaktyczna, diagnostyczna a także informacyjna w zakresie przemocy, np.: o sposobach zawiadamiania organów ścigania, instytucjach wsparcia społecznego o istniejącym problemie przemocy oraz informowanie ofiar przemocy o ich prawach i sankcjach dla sprawców, wskazywanie ośrodków udzielających schronienia ofiarom; udzielanie informacji na temat adresów instytucji, organizacji, stowarzyszeń, fundacji wspierających ofiary przemocy, współpraca ze szkołami, instytucjami wsparcia społecznego w zakresie objętym specyfiką działań punktu.

Dostęp do Punktu jest powszechny i bezpłatny. W każdy wtorek w godz. od 15.00 do 18.00 odbywały się dyżury kuratorów.

W ramach tego Punktu w 2018 r. 2 kuratorów zawodowych Sądu Rejonowego w Nakle n/Not. II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Nakle n/Not. pełniło dyżury w budynku przy ul. Łąkowej 7 w Mroczy, korzystając z lokalu udostępnionego przez tut. Ośrodek.

Łącznie odbyło się 48 dyżurów, każdy w wymiarze 3 godzin zegarowych, co dało ogółem 144 godziny dyżurowe. Przyjęto łącznie 96 osób.

Tab. 13: Tabelaaryczne przedstawienie wykonania zadania

Wyszczególnienie	2016	2017	2018					
			Razem	K	K+60	M	M+65	N
Ilość dyżurów	50	48	48					
Ilość godzin zegarowych	150	144	144	44	3	52	1	3
Ilość przyjętych osób	177	142	96					

Ze zgłaszającymi się osobami:

- przeprowadzono rozmowy w zakresie wsparcia emocjonalnego,
- przeprowadzono rozmowy informacyjne dotyczące sposobu reagowania na przejawy agresji, przemocy ze strony członków rodziny, praw osób poszkodowanych przestępstwem z art. 207 kk,
- redagowano pozwy o rozwód, separację, wnioski w zakresie innych czynności prawnych (zmiana orzeczonej kary ograniczenia wolności na zastępczą karę grzywny i jej rozłożenie na raty),
- redagowano odwołania na pisma urzędowe, procesowe,
- udzielano informacji z zakresu wybranych zagadnień z Kodeksu Karnego, Kodeksu Karnego Wykonawczego, Kodeksu Rodzinnego i Cywilnego, postępowania przed sądem, sposobu wnioskowania o zwolnienie z kosztów składania wniosków, o powołanie pełnomocnika,
- redagowano wzory wniosków doniesień o popełnieniu lub podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 kk,
- na terenie Sądu Rejonowego w Nakle odbyły się dyżury kuratorów zawodowych w ramach Tygodnia Pomocy Osobom Poszkodowanym Przestępstwem.

Kuratorzy brali udział w następujących szkoleniach:

- „Zanim będzie za późno... rozpoznawanie i interwencja kryzysowa wobec dzieci – ofiar przemocy seksualnej, fizycznej i psychicznej.

- „Interwencja kryzysowa w szkole – jak pomagać dzieciom, rodzicom i nauczycielom w kryzysie”.
- „Kurator sądowy w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”

W terminie 23. 06. 2018 roku do 02. 07. 2018 r. odbyły się kolonie profilaktyczne do miejscowości Rzucewo (woj. pomorskie). W koloniach uczestniczyło 14 dzieci z Gminy Mrocza. Organizatorem kolonii była firma Monika Sajnaj – LUTUR- Lublin. Uczestnicy kolonii wrócili pełni dobrych wrażeń, wypoczęci i zadowoleni. Organizator zapewnił pełną obsługę: transport, zakwaterowanie, wyżywienie, ubezpieczenie, opiekę wykwalifikowanej kadry, bogaty program turystyczny oraz zajęcia wychowawczo-rekreacyjne i profilaktyczno-socjoterapeutyczne.

6) Grupa Anonimowych Alkoholików „SZEKLA”: Stałym miejscem spotkań grupy jest Dom Katechetyczny w Mroczy, przy ul. Kościelnej oraz Klub Abstynenta przy ul. Łąkowej. Spotkania grupy odbywają się 2 razy w tygodniu – we wtorki i piątki od godz. 17⁰⁰, na których realizowany jest program „12 kroków” i „12 tradycji”. Spotkania mają charakter terapii grupowej, w ramach których uczestnicy dzielą się własnymi osiągnięciami i niepowodzeniami spraw życiowych i abstynencji alkoholowej. Grupa „AA” jest to wspólnota kobiet i mężczyzn opierająca się na własnych doświadczeniach, wspierających się wzajemnie w utrzymaniu abstynencji alkoholowej. Grupa liczy kilkunastu członków stałych i kilkunastu niestałych. Działalność grupy nie sprzyja dofinansowaniu, utrzymuje się w ramach własnych zebranych środków. W roku 2016 planuje udział członków grupy w centralnych zjazdach trzeźwościowych.

7) Kuratorzy Sądu rejonowego: Na teren Gminy Mrocza Sąd Rejonowy w Nakle n/Not. oddelegował 2 kuratorów zawodowych: d/s rodziny i osób dorosłych. Kuratorzy ściśle współpracują z MGOPS oraz GKRPA, kierując wnioski do komisji o zastosowanie przymusu leczenia. Prowadzą kuratelę nad osobami kierowanymi na przymusowe leczenie. W przypadku braku realizacji postanowień Sądu kuratorzy wnoszą do sądu o zmianę postanowień. Kurator ds. rodziny jest powołany decyzją Burmistrza Miasta i Gminy w skład GKRPA.

8) Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji: Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji prowadzi działalność kulturową w oparciu o zorganizowane koła zainteresowań i sekcje.

9) Biblioteki Publiczna w Mroczy: Biblioteka w swoich zbiorach posiada 20.944 woluminy, w tym 53 pozycje o problematyce alkoholowej i uzależnień. W 2018 r. nie zakupiono pozycji o tej tematyce. Zarejestrowanych jest 570 czytelników, którzy w minionym roku wypożyczyli 8.956 książek oraz 458 czasopism.

Filia w Witosławiu w swoich zbiorach posiada 12.350 woluminów, w tym 36 pozycji o problematyce alkoholowej i uzależnień. W 2018 r. nie zakupiono pozycji o tej tematyce. Zarejestrowanych jest 162 czytelników, którzy w minionym roku wypożyczyli 2.632 książki oraz 148 czasopism.

10) Organizacje pozarządowe jako trzeci sektor na terenie Miasta i Gminy Mrocza: Mieszkańcy uczestniczą w życiu publicznym, biorąc udział w wyborach do władz państwowych i samorządowych oraz w referendum. Ważnym wyznacznikiem walki o swój los jest dobrowolna aktywność w rozwiązywaniu problemów, które uznaje się za uciążliwe dla swojej społeczności lub osiągnięcie celów, które uważa się za ważne dla dobra publicznego. Ochotnicza działalność obywateli na rzecz dobra publicznego ma podwójne znaczenie:

- służy polepszeniu różnych aspektów życia społecznego i indywidualnego,
- urzeczywistnia prawo do stanowienia o własnych losach na co dzień.

Aktywność przybiera formy dobrowolnych zrzeszeń będących różnymi odmianami realizacji konstytucyjnych praw do stowarzyszania się. Organizacje pozarządowe tworzą się oddolnie i spontanicznie, pierwsze ujawniają się i reagują na autentyczne problemy społeczne, będąc często pionierami reformy społecznego systemu bezpieczeństwa. Funkcjonując w sferach, które aparat państwa z racji ograniczeń instytucjonalnych lub finansowych nie może dostatecznie objąć swym wpływem.

Są to dziedziny jak: edukacja, kultura, sport, pomoc społeczna, zdrowie, ekologia.

Na terenie Miasta i Gminy Mrocza istnieje wiele organizacji społecznych o różnych dziedzinach zainteresowań. Są to organizacje, które skupiają dzieci, młodzież oraz ludzi dorosłych, zdrowych i dysfunkcyjnych. Należą do nich między innymi: Gminny Związek Straży Pożarnych, Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „TARPAN”, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Feniks”, Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych oddział w Mroczy, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Rolnictwa – Koło w Mroczy, Mroteckie Stowarzyszenie Rodzin Dzieci Niepełnosprawnych w Mroczy, Mroteckie Stowarzyszenie „Klub Abstynenta”, Mroteckie Stowarzyszenie Osób Bezrobotnych,

Towarzystwo Rozwoju Ziemi Mroteckiej, Koło Gospodyń Wiejskich, Grupa Samopomocowa „AA”, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Polski Związek Wędkarski, Koło Łowieckie „117 SOKÓŁ”; do których łącznie należy ok. 2000 osób.

11) Przychodnie zdrowia: Na terenie Gminy Mrocza funkcjonują dwie przychodnie zdrowia, tj. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AWICENNA” (Przychodnia w Mroczy oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Witosławiu), a także Prywatna Praktyka Lekarska Gabinet Lekarza Rodzinnego Małgorzata Walery – Masiak. W ich ramach funkcjonują poradnie: ogólna, dziecięca, gin. – położ. Poza godzinami otwarcia pomoc udzielana jest przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICUS” w Nakle n/Not. oraz Pogotowie Ratunkowe w Nakle n/Not.

12) Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne:

Szkoła Podstawowa w Mroczy

Charakter działań profilaktycznych był zróżnicowany w zależności od potrzeb osób, do których były kierowane. Działania te odbywały się na różnych płaszczyznach:

- działania ukierunkowane na uczniów klas I - III;
- działania ukierunkowane na uczniów klas IV - VI;
- działania ukierunkowane na nauczycieli;
- działania ukierunkowane na rodziców/ prawnych opiekunów.

Działalność wychowawczo - profilaktyczna w szkole i placówce polegała na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- fizycznej - ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych,
- psychicznej - ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów, zdrowiu i dobrej kondycji psychicznej,
- społecznej - ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz dokonywania wyborów, a także doskonaleniu umiejętności wypełniania ról społecznych,
- aksjologicznej - ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Działalność wychowawcza obejmowała w szczególności:

- współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta,
- kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych,
- współpraca z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych,
- wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną,
- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami,
- doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów,
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów,
- kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym,
- przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej,
- wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.

Działalność edukacyjna w szkole polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Działalność edukacyjna obejmowała w szczególności:

- poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach – prelekcje dla rodziców i zajęcia warsztatowe dla uczniów prowadzone przez pracowników Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Nakle n/Not. oraz pedagoga,
- rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów,
- kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji,
- kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu,
- prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej,
- doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

Działalność informacyjna obejmowała w szczególności:

- dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunów na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i innych zagrożeń cywilizacyjnych,
- udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- przekazanie informacji uczniom i wychowankom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomania.

Działalność profilaktyczna obejmowała:

- wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych,
- wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Działania te obejmują w szczególności:

- realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych,
- przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzeby podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej,
- kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych,

Przeprowadzono ewaluację Szkolnego Programu Profilaktyki, poprzedzoną rozpoznaniem sytuacji w szkole poprzez - analizę sytuacji dydaktyczno - wychowawczej na zespołach przedmiotowych, obserwację zachowania uczniów, analizę frekwencji w dziennikach lekcyjnych, indywidualne rozmowy z nauczycielami i wychowawcami oraz innymi pracownikami szkoły.

Profilaktyka na terenie naszej szkoły realizowana była przy ścisłej współpracy:

- Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej (porady i konsultacje dla rodziców i nauczycieli, spotkania dla pedagogów i psychologów);
- Sądu Rejonowego,
- Posterunku Policji,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych organizacji, którym bliskie są zjawiska uzależnień i patologii społecznej,
- Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno - Konsultacyjnego,
- Urzędu Miasta i Gminy,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejsko Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji i innych instytucji kulturalno – oświatowych,
- innych instytucji specjalistycznych zajmujących się sprawami profilaktyki – dyżury terapeuty z ośrodka uzależnień KOLIBER (porady i konsultacje indywidualne), zajęcia dydaktyczno – profilaktyczne dla uczniów, prelekcja dla rodziców podczas zebrań.

W bieżącym roku szkolnym działalność profilaktyczna w szkole zostanie rozszerzona o zajęcia socjoterapeutyczne z terapeutą ośrodka uzależnień KOLIBER. Zgodnie z planem pracy szkoły w czerwcu odbędzie się Szkolny Dzień Profilaktyki.

Szkoła Podstawowa w Witosławiu:

W klasach I-VII prowadzone są sukcesywnie zajęcia profilaktyczne przez pedagoga szkolnego p. Barbarę Brzezińską i terapeutę p. Arkadiusza Szczepańskiego. Dotyczą one problemów alkoholizmu, nikotynizmu, zażywania narkotyków oraz innych uzależnień: od Internetu, dopalaczy, od gier komputerowych. Realizacja tych zadań jest spójna ze Szkolnym Programem Wychowawczo - Profilaktycznym. W szkole odbyły się zajęcia profilaktyczne dla klas I-III na temat „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym” i dla klas IV-VI na temat „Odpowiedzialność karna nieletnich”. Odbyła się również szkoleniowa rada pedagogiczna pt. „Współczesne zagrożenia wśród dzieci i młodzieży”. Prelegentem był terapeuta p. Paweł Szopiński.

Ponadto wychowawcy poszczególnych klas podczas spotkań z rodzicami realizują pedagogizację dotyczącą różnorodnej tematyki problemu różnorodnych uzależnień odpowiednią do grupy odbiorców. W drugim semestrze 2018 roku miała miejsce pedagogizacja rodziców, która była przeprowadzona dla rodziców klas I-VIII. Tematyka: „Jak bezpiecznie korzystać z Internetu.” Prelegentem był pracownik z Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nakle n/Not p. Arkadiusz Szczepański. Oprócz tego w placówce były realizowane programy edukacji antytytoniowej: oddziały przedszkolne - „Czyste powietrze wokół nas”, klasy I-III - „Nie pal przy mnie proszę”, klasy IV-VI – „Znajdź właściwe rozwiązanie” oraz „Zachowaj Trzeźwy Umysł” i „Postaw na Rodzinę”. W listopadzie 2018 roku miała miejsce prezentacja dwóch spektakli profilaktyczno - edukacyjnych. Pierwszy z nich „Jestem przyjacielem ludzi” przeznaczony był dla dzieci klas młodszych i oddziałów przedszkolnych. Z kolei drugi „Niebezpieczna sieć” skierowany był do uczniów klas IV-VIII. Ponadto dla uczniów klas starszych, została przeprowadzona pogadanka profilaktyczna na temat „Zachowanie zasad bezpieczeństwa w różnych miejscach i sytuacjach”. Pedagog szkolny systematycznie uczestniczy w różnych formach doskonalenia zawodowego, w tym w cyklicznych konferencjach dla pedagogów w Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Nakle nad Notecią. W lutym 2018 r. pedagog uczestniczyła w sympozjum w Bydgoszczy na temat „Współczesne zagrożenia z literaturze, w muzyce, w edukacji”. Szkoła współpracuje zarówno z Policją, jak i ze Strażą Miejską w Mroczy. Funkcjonariusze przeprowadzają na bieżąco pogadanki z uczniami na temat: "Bezpieczeństwo w ruchu drogowym", "Bezpieczeństwo zabaw ruchowych na śniegu i lodzie". Uświadamiają też wychowanków w różnych innych obszarach profilaktyki. Istnieje stały kontakt z instytucjami i specjalistami wspierającymi rozwój dziecka (PCPR w Nakle n/Not., MGOPS w Mroczy, Sąd Rodzinny w Nakle n/Not., Poradnia PPPP w Nakle n/Not.). W ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w placówce została przeprowadzona Ogólnopolska Diagnoza Społeczna Uczniów 2018 (klasy V-VIII). W roku 2019 zakłada się kontynuację i realizację w/w przedsięwzięć m. in. poprzez systematyczną pracę wychowawczą i pedagogiczną, udział w konkursach i kampaniach, prezentację filmów edukacyjnych, organizowanie przedstawień profilaktycznych.

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kosowie:

Działania profilaktyczne 2018 r.:

- Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej przez nauczycieli i wychowawców w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień poprzez:
 - dostarczanie rzetelnych i aktualnych informacji na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków i substancji uzależniających;
 - organizowanie pogadanek z rodzicami na zebraniach klasowych na temat dopalaczy, np. „Nasze dzieci i zagrożenia – dopalacze”,
 - projekcje filmów profilaktycznych. m. in. „Sztuka wyboru”.

- Tematyczne spotkania z wychowawcą, zwiększające poziom aktualnej wiedzy uczniów klasy VIII na temat narkotyków i dopalaczy oraz sposobów walki z nimi:
 - „Dopalacze – zagrożenia, które niosą...”
 - „Nikotynizm – sposoby walki z nałogiem”,
 - „Środki psychoaktywne – profilaktyka zagrożeń”,
 - „Stop – uzależnieniom”.
- Współpraca z innymi instytucjami wspierającymi funkcję wychowawczą szkoły w ramach spotkań zewnętrznych:
 - współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, poradnią psychologiczno – pedagogiczną, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i leczenia uzależnień,
 - z przedstawicielem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Nakle n/Not. – udział w lokalnych programach profilaktycznych,
 - spotkania z funkcjonariuszem Policji, straży pożarnej – pogadanki na temat m. in. „Kontakty z obcymi”, „Asertywne zachowania”, „Środki odurzające”, jak również akcja profilaktyczna „Czujka na straży twojego bezpieczeństwa”.

Warunkiem skuteczności profilaktyki problemów dzieci młodzieży są skoordynowane działania we wszystkich obszarach ich funkcjonowania.

W roku 2019 planuje się:

- kontynuację i realizację w/w przedsięwzięć, między innymi w oparciu o systematyczną pracę wychowawczą, profilaktyczne kampanie, prezentację filmów profilaktycznych i przez współpracę z rodzicami i instytucjami zewnętrznymi,
- przygotowanie, zakup materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Oddziały przedszkolne

L.p.	Oddział	Wiek	Liczba uczniów
1	Mrocza	3 lata	17
		4 lata	9
		5 lat	21
		6 lat	63
		7 lat	1
2	Witosław	3 lata	4
		4 lata	7
		5 lat	5
		6 lat	6
		7 lat	1
3	Kosowo	3 lata	1
		4 lata	6
		5 lat	2
		6 lat	5
4	Przedszkole Miejskie w Mroczy	2,5 roku	0
		3 lata	25
		4 lata	21
		5 lat	13
		6 lat	16
5	MINI AKADEMIA	2,5 roku	4
		3 lata	8
		4 lata	20
		5 lat	22
		6 lat	6
6	RAZEM		283

Uczniowie i oddziały Szkoły Podstawowej w Mroczy

klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IIIG	Ogółem
uczniowie	83	74	75	83	127	62	71	82	110	767
oddziały	4	4	4	4	6	4	3	4	5	38

w tym klasy specjalne:

klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IIIG	Ogółem	
uczniowie	0	0	0	2	2	7	0	0	0	11	
oddziały	0			1							1

Uczniowie i oddziały Szkoły Podstawowej w Witosławiu

klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ogółem
uczniowie	14	13	9	12	19	22	16	15	120
oddziały	1	1	1	1	1	1	1	1	8

Uczniowie i oddziały Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Kosowie

klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ogółem
uczniowie	2	6	3	9	3	0	3	4	30
oddziały	1	1	1	1	1	0	1	1	7

13)Komisariat Policji w Mroczy: W 2018 r. funkcjonariusze z Komisariatu Policji w Mroczy na bieżąco realizowali zaplanowane jak i doraźne zadania. Jednym z priorytetów było ujawnienie wykroczeń w miejscach publicznych o charakterze porządkowym i przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Na bieżąco współpracowano z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Sądem Rejonowym.

14)Poradnia odwykowa w Nakle n/Not.: Poradnia zaczęła funkcjonować od 1 stycznia 2004 r. Zapewnia pomoc specjalistów osobom kierowanym do niej przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych z całego powiatu.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019

- 1. Diagnoza sytuacji w Gminie Mrocza – pełne dane dot. tego punktu znajdują się w Programie Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019.**
- 2. Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej - pełne dane dot. tego punktu znajdują się w Programie Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019.**
- 3. Planowanie dochodu budżetu Miasta i Gminy Mrocza z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na rok budżetowy 2019.**

Art. 11¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa wysokość opłat otrzymane zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na dzień 31. 12. 2018 r. wydanych jest zezwoleń:

1) do 4,5%	26 punktów (+ 6 ogródków)
2) od 4,5% do 18%	22 punkty
3) pow. 18%	20 punktów

Wg ilości wydanych zezwoleń wg kategorii zezwolenia oraz wysokości wpływów z lat ubiegłych zakłada się, że dochód budżetu z tego tytułu w 2019 r. będzie wynosił ok. 100.000,00 tys. zł.

4. Kierunki działań na rok 2019

- 1) Finansowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mroczy.
- 2) Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 3) Kontynuacja współpracy z Nakielskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień Koliber oraz BORPA w B-szczy.
- 4) Kontynuacja współpracy z MGOPS w Mroczy oraz Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym.
- 5) Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjno – Interwencyjnego d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 6) Kontynuacja współpracy z Mroteckim Stowarzyszeniem „Klub Abstynenta”.
- 7) Kontynuacja współpracy z Policją i Strażą Miejską oraz innymi instytucjami w ramach profilaktyki.
- 8) Finansowanie działalności psychoterapeuty, biegłych.
- 9) Dofinansowanie do corocznych wyjazdów osób uzależnionych i współuzależnionych na centralne spotkania trzeźwościowe.
- 10) Popularyzowanie i organizowanie na bazie szkół podstawowych i gimnazjum dla dzieci i młodzieży programów i kampanii z zakresu profilaktyki uzależnień.
- 11) Objęcie stałą kontrolą punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod względem przestrzegania warunków i zasad sprzedaży oraz podawania napojów alkoholowych, a także prowadzonej ich reklamy.
- 12) Pomoc w dalszym organizowaniu się grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 13) Udostępnianie bazy lokalowej i materiałowej dla klubu AA i Klubu Abstynenta „Szekla”.
- 14) Pomoc w organizacji spotkań okolicznościowych i świątecznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 15) Zakup spektakli oraz filmów profilaktycznych dla Szkół Podstawowych z terenu gminy.
- 16) Udział w kampaniach promujących zdrowy styl życia jako element profilaktyki uzależnień.
- 17) Współfinansowanie „Szkolnego Dnia Profilaktyki i Sportu” - festyn piętnujący sięganie po używki i środki odurzające.
- 18) Finansowanie wyjazdu dzieci na kolonie z realizowanym programem profilaktycznym.
- 19) Zakup nagród i gadżetów reklamowych na akcje i konkursy związane profilaktyką uzależnień i zdrowym stylem życia.
- 20) Współorganizacja kampanii „Trzeźwy Poranek” poprzez zakup alkotestów jednorazowych.
- 21) Dofinansowanie organizacji szkoleń i konferencji związanych z profilaktyką uzależnień.

5. Plan wydatków budżetowych na 2019 rok na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (w planie wyszczególniono także część środków wydzieloną na realizację programu przeciwdziałania narkomanii)

Lp.	Nazwa zadania	Ogółem	Profilaktyka alkoholowa 85154	Profilaktyka narkomanii 85153
1	4110 – Składki na ubezpieczenie społeczne psychoterapeuty w punkcie konsultacyjnym	1.000,00	1.000,00	0,00
2	4170 - Wynagrodzenie psychoterapeuty, członków GKRPA, kuratorów sądowych oraz psychologa, wynagrodzenie dla biegłych sądowych	52.000,00	52.000,00	0,00
3	4430 - Różne opłaty i składki (sąd)	1.500,00	1.500,00	0,00
4	4190 – Nagrody konkursowe: - artykuły sportowe - drobny sprzęt elektroniczny - książki i gry planszowe - karnety na basen oraz bilety do kina	12.000,00 7.000,00 2.000,00 1.500,00 1.500,00	12.000,00	0,00
5	4210 - Zakup materiałów i wyposażenia: - materiały biurowe dla GKRPA - zakup kampanii profilaktycznych (kampanie i materiały autorskie, typy: <i>Zachowaj Trzeźwy Umysł, Postaw na Rodzinę, itp.</i>) - zakup materiałów eksploatacyjnych do urządzeń drukujących - zakup materiałów poglądowych na konkursy i prelekcje (plansze, plakaty, prezentacje multimedialne, itp.) - zakup materiałów dydaktycznych wykorzystywanych w szkołach oraz podczas akcji, kampanii i festynów (plakaty, ulotki, płyty DVD, itp.) - zakup testów narkotykowych jednorazowych dla szkół i Policji - zakup alkotestów jednorazowych dla Policji w ramach akcji „Trzeźwy Poranek” - zakup drobnych materiałów promujących profilaktykę uzależnień i zdrowy styl życia (odblaski, opaski, drobne przybory szkolne i sportowe, itp.) - zakup materiałów do organizacji imprez, festynów i uroczystości związanych z profilaktyką uzależnień organizowanych przez instytucje z terenu Powiatu Nakielskiego (w tym: Gmina Mrocza, Policja, DPS w Nakle, PPPP w Nakle, PCK w Nakle, WTZ w Mroczy, Feniks w Mroczy) - rezerwa	29.197,69 2.500,00 6.000,00 2.500,00 3.000,00 3.000,00 2.000,00 1.500,00 3.500,00 4.000,00 1.197,69	27.197,69	2.000,00
6	4220 – Zakup żywności	1.500,00	1.500,00	0,00
7	4300 - Zakup usług pozostałych: - Niebieska Linia - usługa biegłego sądowego - funkcjonowanie Nakielskiego Ośrodka Terapii Uzależnień Koliber - wyjazd dzieci na kolonie - dofinansowanie wyjazdu do Częstochowy - dofinansowanie wyjazdu do Lichenia - sfinansowanie wykonania drobnych gadżetów dla dzieci i młodzieży, promujących zdrowy styl życia bez uzależnień, rozdawanych podczas akcji i kampanii (odblaski, przybory szkolne, kolorowanki, itp.) - sfinansowanie spektakli profilaktycznych dla szkół - dofinansowanie organizacji szkoleń i konferencji (w tym m. in. dla GKRPA, sprzedawców napojów alkoholowych) - organizacja imprez, festynów i uroczystości związanych z profilaktyką uzależnień - rezerwa	55.850,00 700,00 3.150,00 25.000,00 10.000,00 3.000,00 2.000,00 2.000,00 3.600,00 3.000,00 3.000,00 400,00	55.850,00	0,00
8	Razem – Profilaktyka uzależnień	153.047,69	151.047,69	2.000,00

Plan wydatków na realizację „Programu Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”, w skład którego wchodzi „Program Profilaktyki i Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” oraz „Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”, wynosi 153.047,69 zł. Planowany dochód z tyt. wydanych na dzień 31-12-2018 r. decyzji oraz wysokości wpływów z lat ubiegłych zakłada się na kwotę 100.000,00 zł., natomiast kwota niewykorzystana w roku 2018 i przeniesiona na rok 2019 wynosi 53.047,69 zł.

W związku z powyższym, sumując kwotę środków planowanych na podstawie decyzji zachowujących ważność do dnia 31. 12. 2019 r. oraz kwotę środków niewykorzystanych w roku 2018, plan wydatków w wysokości 153.047,69 zł jest zasadny.

6. Postanowienia końcowe

- 1) Po przyjęciu „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” przez Radę Miejską w Mroczy Program należy przekazać właściwym instytucjom i organizacjom społecznym będącym realizatorami zawartych w nim zadań.
- 2) Podejmowane z zakresu profilaktyki uzależnień zadania należy promować w lokalnych mediach.
- 3) Burmistrz Miasta i Gminy Mrocza składa za pośrednictwem Pełnomocnika sprawozdanie z wykonania niniejszego Programu Radzie Miejskiej w Mroczy na piśmie, po upływie roku.

7. Określenie zasad wydatkowania środków finansowych na działalność GKRPA oraz osób biorących udział w realizacji Programu w 2019 r.

- 1) Ustala się miesięczne wynagradzanie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mroczy w roku 2019 w następującej wysokości:
 - a) dla Przewodniczącego Komisji – 450 zł (brutto) – kwota obejmuje sporządzanie wniosków o przygotowanie opinii przez biegłych oraz wniosków do sądu,
 - b) dla członków komisji – 170 zł (brutto).
- 2) Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji wypłacane jest na podstawie listy obecności, proporcjonalnie do udziału w posiedzeniach, najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w którym odbyło się posiedzenie Komisji – przy założeniu, że miało ono miejsce do 20-tego dnia danego miesiąca. W przypadku, gdy posiedzenia ma miejsce po 20-tym dniu danego miesiąca – wypłata wynagrodzenia ma miejsce do 10-tego dnia miesiąca następnego.
- 3) Zwrot kosztów dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych osób delegowanych przez Pełnomocnika Burmistrza d/s Profilaktyki Uzależnień w celu realizacji „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” korzystających z publicznych środków transportu nastąpi w oparciu o stosowne rozporządzenie w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności z tytułu podróży służbowych.
- 4) W celu dokonania kontroli punktów sprzedaży alkoholu GKRPA ma prawo korzystać samochodu Straży Miejskiej, po wcześniejszym uzgodnieniu z Komendantem SM i ewentualnym pokryciu kosztów paliwa.

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019

1. **Diagnoza sytuacji w Gminie Mrocza** – pełne dane dot. tego punktu znajdują się w Programie Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019.
2. **Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej** - pełne dane dot. tego punktu znajdują się w Programie Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019.
3. **Planowanie dochodu budżetu Miasta i Gminy Mrocza z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na rok budżetowy 2019.**

Art. 11¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa wysokość opłat otrzymane zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na dzień 31. 12. 2018 r. wydanych jest zezwoleń:

1) do 4,5%	26 punktów (+ 6 ogródków)
2) od 4,5% do 18%	22 punkty
3) pow. 18%	20 punktów

Wg ilości wydanych zezwoleń wg kategorii zezwolenia oraz wysokości wpływów z lat ubiegłych zakłada się, że dochód budżetu z tego tytułu w 2019 r. będzie wynosił ok. 100.000,00 tys. zł.

4. Kierunki działań na rok 2019

- 1) Popularyzowanie i organizowanie na bazie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży programów i kampanii z zakresu profilaktyki uzależnień.
- 2) Realizowanie na bazie szkół „Programu Zapobiegania Narkomanii „Odłot” (w ramach godzin wychowawczych).
- 3) Zakup spektakli i filmów profilaktycznych dla Szkół Podstawowych z terenu gminy.
- 4) Udział w kampaniach promujących zdrowy styl życia jako element profilaktyki uzależnień.
- 5) Współfinansowanie „Szkolnego Dnia Profilaktyki i Sportu” - festyn piętnujący sięganie po używki i środki odurzające.
- 6) Kontynuacja współpracy z Nakielskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień Koliber oraz BORPA w B-szczy.
- 7) Zakup nagród i gadżetów reklamowych na akcje i konkursy związane profilaktyką uzależnień i zdrowym stylem życia.
- 8) Zakup testów narkotykowych jednorazowych.
- 9) Dofinansowanie organizacji szkoleń i konferencji związanych z profilaktyką uzależnień.

5. Plan wydatków budżetowych na 2019 rok na realizację programu przeciwdziałania narkomanii (w planie wyszczególniono także część środków wydzieloną na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych)

Lp.	Nazwa zadania	Ogółem	Profilaktyka alkoholowa 85154	Profilaktyka narkomanii 85153
1	4110 – Składki na ubezpieczenie społeczne psychoterapeuty w punkcie konsultacyjnym	1.000,00	1.000,00	0,00
2	4170 - Wynagrodzenie psychoterapeuty, członków GKRPA, kuratorów sądowych oraz psychologa, wynagrodzenie dla biegłych sądowych	52.000,00	52.000,00	0,00
3	4430 - Różne opłaty i składki (sąd)	1.500,00	1.500,00	0,00
4	4190 – Nagrody konkursowe: - artykuły sportowe - drobny sprzęt elektroniczny - książki i gry planszowe - karnety na basen oraz bilety do kina	12.000,00 7.000,00 2.000,00 1.500,00 1.500,00	12.000,00	0,00
5	4210 - Zakup materiałów i wyposażenia: - materiały biurowe dla GKRPA - zakup kampanii profilaktycznych (kampanie i materiały autorskie, typu: <i>Zachowaj Trzeźwy Umysł, Postaw na Rodzinę, itp.</i>) - zakup materiałów eksploatacyjnych do urządzeń drukujących - zakup materiałów poglądowych na konkursy i prelekcje (plakaty, prezentacje multimedialne, itp.) - zakup materiałów dydaktycznych wykorzystywanych w szkołach oraz podczas akcji, kampanii i festynów (plakaty, ulotki, płyty DVD, itp.) - zakup testów narkotykowych jednorazowych dla szkół i Policji - zakup alkotestów jednorazowych dla Policji w ramach akcji „Trzeźwy Poranek” - zakup drobnych materiałów promujących profilaktykę uzależnień i zdrowy styl życia (odblaski, opaski, drobne przybory szkolne i sportowe, itp.) - zakup materiałów do organizacji imprez, festynów i uroczystości związanych z profilaktyką uzależnień organizowanych przez instytucje z terenu Powiatu Nakielskiego (w tym: Gmina Mrocza, Policja, DPS w Nakle, PPPP w Nakle, PCK w Nakle, WTZ w Mroczy, Feniks w Mroczy) - rezerwa	29.197,69 2.500,00 6.000,00 2.500,00 3.000,00 3.000,00 2.000,00 1.500,00 3.500,00 4.000,00 1.197,69	27.197,69	2.000,00
6	4220 – Zakup żywności	1.500,00	1.500,00	0,00
7	4300 - Zakup usług pozostałych: - Niebieska Linia - usługa biegłego sądowego - funkcjonowanie Nakielskiego Ośrodka Terapii Uzależnień Koliber - wyjazd dzieci na kolonie - dofinansowanie wyjazdu do Częstochowy - dofinansowanie wyjazdu do Lichenia - sfinansowanie wykonania drobnych gadżetów dla dzieci i młodzieży, promujących zdrowy styl życia bez uzależnień, rozdawanych podczas akcji i kampanii (odblaski, przybory szkolne, kolorowanki, itp.) - sfinansowanie spektakli profilaktycznych dla szkół - dofinansowanie organizacji szkoleń i konferencji (w tym m. in. dla GKRPA, sprzedawców napojów alkoholowych) - organizacja imprez, festynów i uroczystości związanych z profilaktyką uzależnień - rezerwa	55.850,00 700,00 3.150,00 25.000,00 10.000,00 3.000,00 2.000,00 2.000,00 3.600,00 3.000,00 3.000,00 400,00	55.850,00	0,00
8	Razem – Profilaktyka uzależnień	153.047,69	151.047,69	2.000,00

Plan wydatków na realizację „Programu Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”, w skład którego wchodzi „Program Profilaktyki i Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” oraz „Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”, wynosi 153.047,69 zł. Planowany dochód z tyt. wydanych na dzień 31-12-2018 r. decyzji oraz wysokości wpływów z lat ubiegłych zakłada się na kwotę 100.000,00 zł., natomiast kwota niewykorzystana w roku 2018 i przeniesiona na rok 2019 wynosi 53.047,69 zł.

W związku z powyższym, sumując kwotę środków planowanych na podstawie decyzji zachowujących ważność do dnia 31. 12. 2019 r. oraz kwotę środków niewykorzystanych w roku 2018, plan wydatków w wysokości 153.047,69 zł jest zasadny.

6. Postanowienia końcowe

- 1) Po przyjęciu „Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” przez Radę Miejską w Mroczy program należy przekazać właściwym instytucjom i organizacjom społecznym będącymi realizatorami zawartych w nim zadań.
- 2) Podejmowane zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii winny być promowane w lokalnych mediach.
- 3) Burmistrz Miasta i Gminy Mrocza składa za pośrednictwem Pełnomocnika sprawozdanie z wykonania niniejszego Programu Radzie Miejskiej w Mroczy na piśmie, po upływie roku.

Uzasadnienie

Organy samorządu terytorialnego są zobowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożycia, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmiany obyczajów w zakresie spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, wspierania działań w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy, a także podejmowania działań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem narkomanii, które na mocy art. 4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii należą do zadań własnych gminy.

Część ogólna, w postaci „Programu Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” obejmuje omówienie istoty problemu uzależnień, podstawowe pojęcia związane z profilaktyką, klasyfikację oraz katalog środków psychoaktywnych, przyczyny i skutki uzależnień, ocenę stanu zagrożenia, zasoby do dyspozycji, a także cele do realizacji.

Realizacja w/w zadań w oparciu o planowany budżet, prowadzona jest w postaci programów szczegółowych, tj. „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” oraz „Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019” stanowiących Załączniki Nr 1 i 2 do „Programu Profilaktyki Uzależnień dla Miasta i Gminy Mrocza na rok 2019”.

W związku z powyższym uchwałę uznaje się za zasadną.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mroczy

Jarosław Odrobiński